شهید عزت ایران

روایت حکمرانی عزت‌آفرین شهید رئیسی

بررسی مهم‌ترین جلوه‌های عزت‌آفرینی در دوره ریاست جمهوری
آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی

- **عنوان اصلی:**شهید عزت ایران
- **عنوان فرعی:** روایت حکمرانی عزت آفرین شهید رئیسی
- **تهیه کننده:** معاونت پژوهش و برنامه ریزی شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی
- **تاریخ تهیه و انتشار:**اردیبهشت ماه ۱۴۰۵
- **آدرس:** خیابان فاطمی، کوچه ششم (شیخلر)، پلاک ۱۴۲
- **شماره تماس: ۰۲۱-۸۴۰۳۸۰۰۰**
- **پایگاه اینترنتی: www. ccoip. ir**

فهرست مطالب

مقدمه: ۸
بخش اول: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه حکمرانی و رویکرد مدیریتی ۹
۱) ولایت‌مداری در حکمرانی ۱۰
۲) استقلال در حکمرانی اقتصادی و پرهیز از شرطی‌سازی تصمیمات کشور ۱۱
۳) مردمی‌سازی حکمرانی و تقویت ارتباط مستقیم با جامعه ۱۲
۴) تقویت انسجام مدیریتی و هماهنگی ساختار اجرایی کشور ۱۳
۵) الگوی مدیریت میدانی و جهادی در اداره کشور ۱۴
فصل دوم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه سیاست خارجی و دیپلماسی ۱۵
۱) تقویت بازدارندگی منطقه‌ای و ورود به مرحله مقابله با رژیم صهیونیستی ۱۶
۲) دیپلماسی همسایه‌محور ۱۷
۳) تأکید بر چندجانبه‌گرایی در سیاست خارجی ۱۸
۴) عضویت در بریکس ۱۹
۵) عضویت کامل در پیمان شانگهای ۲۰
۶) موافقت‌نامه تجارت آزاد با اتحادیه اوراسیا ۲۱
۷) توسعه روابط با آفریقا ۲۲
فصل سوم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه اقتصادی ۲۳
۱) رشد اقتصادی ۴ درصدی پس از یک دهه رکود ۲۴
۲) کنترل نسبی تورم ۲۵
۳) کاهش نرخ بیکاری به ۷.۹ درصد ۲۶
۴) ثبات نسبی بازار ارز ۲۷
۵) کاهش نرخ رشد نقدینگی ۲۸
۶) حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و اصلاح یارانه‌ها ۲۹

۷) انتشار فهرست ابربدهکاران بانکی ۳۰
۸) جلوگیری از فرار مالیاتی ۳۱
۹) انتشار صورت‌های مالی شرکت‌های دولتی ۳۲
فصل چهارم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه نفت، گاز و انرژی ۳۳
۱) جهش تولید و صادرات نفت ۳۴
۲) افزایش درآمد نفتی به ۳۵ میلیارد دلار ۳۵
۳) رشد تولید و توزیع گاز ۳۶
۴) سواپ گازی ایران-ترکمنستان-آذربایجان ۳۷
۵) پایان خاموشی‌ها و افزایش ظرفیت نیروگاهی ۳۸
فصل پنجم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه سلامت و بهداشت ۳۹
۱) مهار کرونا و انجام واکسیناسیون ۴۰
۲) بیمه رایگان سلامت برای ۳۲ میلیون نفر ۴۱
۳) پوشش بیمه درمان ناباروری ۴۲
۴) اجرای طرح دارویار ۴۳
۵) نسخه‌نویسی الکترونیکی ۴۴
۶) تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری ۴۵
۷) توسعه زیرساخت‌های نظام سلامت ۴۶
فصل ششم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه تولید و صنعت ۴۷
۱) جهش شرکت‌های دانش‌بنیان ۴۸
۲) احیای واحدهای تولیدی راکد ۴۹
۳) رفع ممنوعیت واردات خودرو ۵۰
۴) رشد ۲.۵ برابری تولید تجهیزات دفاعی ۵۱
۵) درگاه ملی مجوزهای کشور ۵۲
فصل هفتم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه تجارت بین الملل ۵۳

۱) راه‌اندازی کریدور شمال-جنوب ۵۴
۲) افزایش چشمگیر ترانزیت کالا ۵۵
۳) افزایش صادرات غیرنفتی ۵۶
فصل هشتم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه کشاورزی و امنیت غذایی ۵۷
۱) خودکفایی در تولید گندم ۵۸
۲) جهش ۶۰۰ درصدی در کشت دانه‌های روغنی ۵۹
۳) رشد ۷۶۰ درصدی سرمایه‌گذاری در شیلات و آبزیان ۶۰
۴) رشد ذخایر کالاهای اساسی به ۴ ماه ۶۱
۵) جلوگیری از قاچاق آرد یارانه‌ای ۶۲
فصل نهم: جلوه‌های عزت آفرینی درحوزه زیرساخت و عمران ۶۳
۱) توسعه راه‌آهن ۶۴
۲) توسعه شبکه گازرسانی ۶۵
۳) تأمین آب و آبرسانی ۶۶
۴) احداث راه های روستایی ۶۷
۵) احداث سدهای ملی ۶۸
۶) احداث ۶۸۸۰ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی ۶۹
۷) افتتاح پروژه‌های نیمه‌تمام ۷۰
فصل دهم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه دفاعی ۷۱
۱) رشد تولید و صادرات محصولات دفاعی و ارتقای توان بازدارندگی ۷۲
۲) توسعه همکاری‌های دفاعی و تقویت مشارکت بخش خصوصی و دانش‌بنیان ۷۳
فصل یازدهم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه امنیتی- اطلاعاتی ۷۴
۱) تقویت امنیت ملی و ارتقای هم‌افزایی اطلاعاتی و عملیاتی ۷۵
۲) توسعه همکاری‌های امنیتی منطقه‌ای و تثبیت ثبات مرزی ۷۶
فصل دوازدهم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه هسته ای، فناوری و فضایی ۷۷

۱) پیشرفت‌های راهبردی در صنعت هسته‌ای و توسعه کاربردهای فناورانه ۷۸
۲) گسترش اینترنت و فیبرنوری ۷۹
۳) پیشرفت شبکه ملی اطلاعات ۸۰
۴) پرتاب ۱۲ ماهواره و ارتقا به رتبه ۱۰ جهان ۸۱
۵) پیام‌رسان داخلی با ۴۵ میلیون کاربر ۸۲
فصل سیزدهم: جلوه‌های عزت آفرینی علمی و پژوهشی ۸۳
۱) ارتقای جایگاه جهانی ایران در علم، نانو، هوش مصنوعی و سلول‌های بنیادی ۸۴
۲) رشد شرکت‌های دانش‌بنیان ۸۵
۳) افزایش اشتغال دانش‌بنیان ۸۶
فصل چهاردهم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه مسکن ۸۷
۱) نهضت ملی مسکن ۸۸
۲) تکمیل مسکن مهر ۸۹
۳) واگذاری زمین طبق قانون جوانی جمعیت ۹۰
۴) کاهش تورم مسکن ۹۱
فصل پانزدهم: جلوه‌های عزت آفرینی در حوزه رفاه اجتماعی و کارگری ۹۲
۱) افزایش ۱۷۰ درصدی حداقل دستمزد کارگران ۹۳
۲) اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی ۹۴
۳) افزایش بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی ۹۵
۴) حمایت از تعاونی‌های مرزنشین ۹۶

مقدمه:

شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی در دوران ریاست‌جمهوری خود که با ویژگی‌های برجسته‌ای مانند پایبندی به اصول انقلاب اسلامی، تبعیت از منویات رهبر شهید، حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (قدس سره) و تلاش برای پیشبرد امور کشور بر اساس منطق مقاومت، خودباوری و عدم وابستگی به قدرت‌های خارجی گره خورده بود، مجموعه‌ای از اقدامات و تلاش‌های گسترده را در عرصه‌های مختلف حکمرانی مانند بسیج تمام ظرفیتهای کشور در راستای تحقق منویات مقام معظم رهبری، استقلال در حکمرانی و پرهیز از مشروط سازی تصمیمات اجرایی به مذاکرات خارجی، افزایش صادرات نفت و بازگشت ایران به جایگاه‌های بالاتر در اوپک، مدیریت بحران کرونا، افزایش تولید و تأمین واکسن‌های داخلی و کاهش چشمگیر تلفات ناشی از این بیماری، بدون اتکای انحصاری به واکسن‌های آمریکایی، انجام عملیات «وعده صادق ۱» و مواجهه عملی با رژیم صهیونیستی و... به اجرا گذاشت که ثمره آن، بهبود شاخص‌های کلان کشور، تقویت مؤلفه‌های عزت ملی، ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران در سطوح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی و افزایش نقش‌آفرینی ایران در معادلات منطقه‌ای و جهانی بود. این اقدامات در کنار مدیریت چالش‌های پیچیده داخلی و خارجی، زمینه‌ساز تثبیت و تقویت جایگاه جمهوری اسلامی ایران در شرایط حساس بین‌المللی گردید. از این رو، دوره حضور شهید جمهور در قوه مجریه کشور را می‌توان مقطعی دانست که در آن، رویکرد اتکاء به ظرفیت‌های درونی، تقویت اعتماد به توان ملی و پیگیری سیاست‌های کلی نظام، بیشتر از گذشته در در دستور کار قوه مجریه قرار گرفت. با توجه به آنچه بیان شده، نوشتار حاضر بر آن است تا با نگاهی تحلیلی و مبتنی بر مستندات، به برخی از مهم‌ترین جلوه‌های عزت‌آفرینی شهید رئیسی و دولت سیزدهم در عرصه‌های گوناگون حکمرانی بپردازد و ابعاد مختلف این کارنامه را مورد بررسی قرار دهد.

بخش اول:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه حکمرانی و رویکرد مدیریتی

۱) ولایت‌مداری در حکمرانی و هم‌راستاسازی کامل ساختار اجرایی با سیاست‌های کلان نظام

ولایت‌پذیری کامل و پایبندی عملی به منویات رهبر شهید، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس‌سره) در دولت سیزدهم به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی در سبک حکمرانی شهید آیت‌الله رئیسی مطرح بود. این رویکرد بر اساس التزام عملی به سیاست‌های کلان نظام و تلاش برای هم‌راستاسازی تمامی ظرفیت‌های اجرایی کشور با فرامین ولی فقیه شکل گرفت.

در این دوره، تصمیم‌گیری‌های کلان کشور در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی با محوریت اجرای سیاست‌های ابلاغی رهبری و در چارچوب اسناد بالادستی نظام دنبال شد. این امر موجب انسجام بیشتر در ساختار اجرایی و هم‌افزایی میان دستگاه‌های مختلف شد. بسیج ظرفیت‌های دولت برای تحقق اولویت‌های تعیین‌شده از سوی رهبری، در حوزه‌هایی مانند حمایت از تولید، تقویت معیشت مردم، توسعه عدالت اجتماعی و پیشبرد پروژه‌های زیربنایی کشور به‌صورت ملموس قابل مشاهده بود. این رویکرد، جهت‌گیری کلی دولت را از تصمیمات مقطعی به سمت اهداف کلان و راهبردی سوق داد. همچنین در این دوره، هماهنگی میان قوه مجریه با سایر ارکان حاکمیت در راستای تحقق سیاست‌های کلی نظام تقویت شد و تلاش گردید تا تمامی امکانات و ظرفیت‌های اجرایی کشور در مسیر تحقق منویات رهبری به‌کار گرفته شود.

در مجموع، ولایت‌پذیری کامل و بسیج ظرفیت‌های کشور برای اجرای سیاست‌های ولی فقیه را می‌توان یکی از ویژگی‌های محوری دولت سیزدهم در جهت تقویت انسجام حکمرانی و پیشبرد اهداف کلان نظام جمهوری اسلامی ایران ارزیابی کرد که در نهایت گام مهمی را در جهت اعتلاء و عزت جمهوری اسلامی ایران برداشت.

۲) استقلال در حکمرانی اقتصادی و پرهیز از شرطی‌سازی تصمیمات کشور

عدم مشروط‌سازی اداره کشور به مذاکرات خارجی در دولت سیزدهم به عنوان یکی از رویکردهای محوری در سیاست‌گذاری کلان کشور دنبال شد. این رویکرد بر این اصل استوار بود که مسیر اداره امور اقتصادی و اجرایی کشور نباید به نتایج مذاکرات بین‌المللی گره بخورد و برنامه‌ریزی داخلی باید بر ظرفیت‌های درون‌زا و توان ملی متمرکز باشد.

در این چارچوب، راهبرد دولت بر فعال‌سازی ظرفیت‌های داخلی، تقویت تولید ملی و مدیریت مستقل مسائل اقتصادی و اجرایی کشور استوار شد. این نگاه در عمل به معنای کاهش وابستگی تصمیمات اقتصادی به تحولات مذاکراتی و پرهیز از معطل‌سازی روند توسعه کشور در انتظار توافقات خارجی بود.

بر اساس این رویکرد، سیاست‌گذاری‌های کلان کشور به‌گونه‌ای تنظیم شد که حتی در شرایط تداوم فشارها و محدودیت‌های خارجی، روند اجرای برنامه‌های اقتصادی، صنعتی و زیرساختی کشور متوقف یا شرطی نشود. این موضوع به تداوم فعالیت‌های اجرایی در حوزه‌های مختلف و کاهش اثرپذیری مستقیم اقتصاد از فضای مذاکراتی کمک کرد.

از منظر حکمرانی اقتصادی، این سیاست با هدف افزایش تاب‌آوری ملی، کاهش آسیب‌پذیری در برابر شوک‌های بیرونی و تقویت استقلال تصمیم‌گیری در سطح کلان کشور دنبال شد.

در مجموع، عدم مشروط‌سازی وضعیت کشور به مذاکرات خارجی را می‌توان بخشی از رویکرد دولت در جهت اتکای بیشتر به ظرفیت‌های داخلی، تثبیت مسیر توسعه بدون وابستگی بیرونی و تقویت مدیریت مستقل اقتصاد ملی ارزیابی کرد.

۳) مردمی‌سازی حکمرانی و تقویت ارتباط مستقیم با جامعه

توسعه سفرهای استانی و برقراری ارتباط مستقیم با مردم در دولت سیزدهم به عنوان یکی از رویکردهای اصلی در مردمی‌سازی حکمرانی و افزایش کارآمدی نظام اجرایی دنبال شد. این سیاست با هدف شناسایی میدانی مسائل، تسریع در تصمیم‌گیری و پاسخ‌گویی مستقیم به مطالبات مردمی اجرایی گردید.

در این چارچوب، ۴۸ سفر استانی به سراسر کشور به همراه ۱۱ سفر جداگانه به شهرستان‌های استان تهران انجام شد که در جریان آن‌ها مسائل و نیازهای مناطق مختلف به‌صورت میدانی مورد بررسی قرار گرفت. حاصل این سفرها در دور اول، تصویب ۵۴۰۰ مصوبه با اعتباری بالغ بر ۴۰۰ همت و در دور دوم، تصویب ۲۰۰۰ مصوبه با ۱۸۱ همت بود.

بر اساس گزارش‌های اجرایی، حدود ۶۰ درصد از مصوبات دور اول به مرحله اجرا رسیده و سازمان برنامه و بودجه نیز ۱۹۰ همت اعتبار برای تحقق این مصوبات تخصیص داده است که نشان‌دهنده پیگیری عملی تصمیمات اتخاذشده در این سفرها است.

در حوزه ارتباط مردمی نیز، حدود ۶ میلیون مورد ارتباط از طریق مسیرهای مختلف از جمله پست، ایمیل، تماس تلفنی و ملاقات حضوری ثبت شده که از این تعداد، ۴.۳ میلیون مورد مربوط به سفرهای استانی و بیش از ۱ میلیون مورد در نهاد ریاست جمهوری پیگیری شده است.

در مجموع، گسترش سفرهای استانی و افزایش ارتباط مستقیم با مردم را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت تقویت مردم‌محوری، افزایش پاسخ‌گویی و ارتقای کارآمدی در شناسایی و حل مسائل کشور ارزیابی کرد.

٤) تقویت انسجام مدیریتی و هماهنگی ساختار اجرایی کشور

تقویت انسجام مدیریتی و افزایش هماهنگی میان اجزای مختلف ساختار اجرایی کشور در دولت سیزدهم به عنوان یکی از رویکردهای محوری در حکمرانی دنبال شد. این رویکرد با هدف افزایش کارآمدی نظام تصمیم‌گیری، کاهش موازی‌کاری دستگاه‌ها و تسریع در اجرای سیاست‌های کلان کشور اجرایی گردید.

در این چارچوب، تلاش شد تا کلیه دستگاه‌های اجرایی در مسیر اجرای سیاست‌های کلی نظام و برنامه‌های مصوب، هم‌راستا و هماهنگ عمل کنند. این هم‌افزایی نهادی موجب کاهش پراکندگی تصمیمات و افزایش انسجام در فرآیندهای اجرایی کشور شد.

همچنین در سطح دولت، سازوکارهای هماهنگی میان وزارتخانه‌ها و نهادهای اجرایی تقویت شد تا اجرای طرح‌های ملی با سرعت و دقت بیشتری دنبال شود. این موضوع به بهبود فرآیند تصمیم‌سازی و اجرای سیاست‌ها در سطح ملی کمک کرد.

از منظر حکمرانی، افزایش انسجام مدیریتی موجب ارتقای توان دولت در مدیریت بحران‌ها، اجرای پروژه‌های بزرگ و پیگیری مصوبات کلان کشور شد و زمینه را برای تحقق اهداف توسعه‌ای فراهم ساخت.

در مجموع، تقویت انسجام مدیریتی و هماهنگی ساختار اجرایی کشور را می‌توان بخشی از رویکرد دولت سیزدهم در جهت افزایش کارآمدی نظام حکمرانی، هم‌راستاسازی دستگاه‌ها و بهبود کیفیت اجرای سیاست‌های کلان ارزیابی کرد.

۵) الگوی مدیریت میدانی و جهادی در اداره کشور

الگوی مدیریت میدانی و جهادی در دولت سیزدهم به عنوان یکی از رویکردهای محوری در شیوه حکمرانی اجرایی کشور دنبال شد. این رویکرد بر حضور مستقیم در میدان اجرا، ارتباط بی‌واسطه با مسائل واقعی جامعه و پیگیری عملیاتی امور به‌جای اتکای صرف به گزارش‌های اداری استوار بود.

در این چارچوب، حضور مستمر در مناطق مختلف کشور، به‌ویژه در قالب سفرهای استانی و بازدیدهای میدانی، به عنوان یکی از ابزارهای اصلی در شناخت دقیق مسائل و تسریع در روند تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گرفت. این شیوه مدیریتی موجب کاهش فاصله میان سطح تصمیم‌گیری و واقعیت‌های اجرایی کشور شد.

همچنین تأکید بر سبک مدیریتی غیرتشریفاتی و ساده‌زیست، زمینه‌ساز افزایش سرعت در رسیدگی به امور و تقویت ارتباط مستقیم با بدنه اجرایی و مردمی گردید. این رویکرد به جای تمرکز بر فرآیندهای اداری پیچیده، بر حل مسئله و پیگیری نتیجه‌محور امور تأکید داشت.

از منظر حکمرانی، این الگو موجب ارتقای کارآمدی اجرایی، افزایش سرعت پاسخ‌گویی دستگاه‌ها و بهبود کیفیت تصمیم‌سازی در سطح دولت شد و نقش مهمی در فعال‌سازی ظرفیت‌های مغفول‌مانده ایفا کرد.

در مجموع، الگوی مدیریت میدانی و جهادی را می‌توان بخشی از رویکرد دولت سیزدهم در جهت تقویت حکمرانی مسئله‌محور، افزایش اثربخشی تصمیمات و نزدیک‌سازی نظام اجرایی به واقعیت‌های میدانی کشور ارزیابی کرد.

فصل دوم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه سیاست خارجی و دیپلماسی

۱) تقویت بازدارندگی منطقه‌ای و ورود به مرحله جدید مقابله عملی با رژیم صهیونیستی

در دولت سیزدهم، رویکرد جمهوری اسلامی ایران در قبال رژیم صهیونیستی با تأکید بر تقویت بازدارندگی منطقه‌ای و حمایت از آرمان فلسطین در سطح سیاست‌های اعلامی و عملی دنبال شد. این رویکرد در امتداد راهبرد کلی نظام در مقابله با اشغالگری و تجاوزگری رژیم صهیونیستی و حمایت از محور مقاومت تعریف می‌شود. در این چارچوب، انجام عملیات «وعده صادق ۱» به عنوان نخستین پاسخ مستقیم و رسمی جمهوری اسلامی ایران علیه رژیم صهیونیستی، نقطه عطفی در معادلات امنیتی منطقه به شمار می‌رود که در دولت شهید رئیسی انجام گردید. با این اقدام، مقابله با رژیم صهیونیستی از سطح مواضع سیاسی و بازدارندگی غیرمستقیم، وارد مرحله‌ای جدید و عملیاتی شد که بیانگر تغییر در سطح کنشگری منطقه‌ای ایران بود. این رویکرد، در قالب عملیات‌های وعده صادق دو، سه و چهار، به ویژه در خلال جنگ تحمیلی ۱۲ روزه و جنگ رمضان در سال جاری تداوم یافت.

از منظر راهبردی، این تحول موجب ارتقای جایگاه ایران در معادلات امنیتی غرب آسیا و افزایش سطح بازدارندگی در برابر اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی شد و پیام روشنی از توان پاسخ‌گویی مستقیم در سطح منطقه‌ای را مخابره کرد. در همین چارچوب، شخصیت شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی که تنها یک ماه پس از انجام عملیات وعده صادق یک به شهادت رسید، به عنوان «اولین شهید راه مبارزه عملی برای سقوط اسرائیل» در ادبیات سیاسی این دوره مورد اشاره قرار گرفته و به عنوان نمادی از پیوند سیاست‌های اجرایی کشور با رویکردهای کلان مقاومت در برابر رژیم صهیونیستی مطرح شده است.

۲) دیپلماسی همسایه‌محور

سیاست خارجی دولت سیزدهم با محوریت دیپلماسی همسایه‌محور و رویکرد اقتصادمحور، با هدف تقویت روابط با کشورهای پیرامونی، کاهش تنش‌های منطقه‌ای و گسترش همکاری‌های چندجانبه دنبال شد. این رویکرد بر استفاده حداکثری از ظرفیت همسایگان در توسعه تعاملات سیاسی، اقتصادی و امنیتی و کاهش وابستگی به بازیگران فرامنطقه‌ای استوار بود. در این چارچوب، عادی‌سازی روابط با عربستان سعودی به عنوان یکی از تحولات مهم دیپلماتیک منطقه‌ای محقق شد که نقش قابل توجهی در کاهش تنش‌ها و بهبود فضای همکاری در منطقه خلیج‌فارس ایفا کرد. همچنین حجم روابط اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با ۱۲ کشور همسایه و حوزه خلیج‌فارس افزایش یافت و سطح تعاملات در حوزه‌های تجاری، انرژی، حمل‌ونقل و خدمات اقتصادی به شکل محسوسی ارتقا پیدا کرد. این روند نشان‌دهنده حرکت سیاست خارجی کشور به سمت فعال‌سازی ظرفیت‌های منطقه‌ای و توسعه همکاری‌های مبتنی بر منافع مشترک است که در کنار بعد اقتصادی، آثار سیاسی و امنیتی نیز به همراه داشته است. تقویت روابط با کشورهای منطقه، علاوه بر افزایش تبادلات تجاری، به بهبود پیوندهای سیاسی و کاهش تنش‌های احتمالی در محیط پیرامونی کمک کرده و زمینه‌ساز افزایش ثبات در مناسبات همسایگی شده است. از منظر راهبردی، تمرکز بر دیپلماسی همسایگی و همکاری‌های منطقه‌ای، جایگاه ایران را در معادلات منطقه‌ای تقویت کرده و امکان بهره‌برداری بهتر از موقعیت ژئوپلیتیکی کشور در تجارت و ترانزیت را فراهم ساخته است. در مجموع، دیپلماسی همسایه‌محور در دولت سیزدهم را می‌توان بخشی از راهبرد کلان کشور در جهت تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، کاهش تنش‌های سیاسی و ارتقای نقش اقتصادی و سیاسی ایران در محیط پیرامونی ارزیابی کرد.

۳) تأکید بر چندجانبه‌گرایی در سیاست خارجی

رویکرد چندجانبه‌گرایی در دولت سیزدهم به عنوان یکی از اصول راهبردی در سیاست خارجی کشور مورد توجه ویژه قرار گرفت. این سیاست با هدف کاهش وابستگی به روابط محدود دوجانبه، افزایش تعامل با بازیگران متنوع بین‌المللی و بهره‌گیری از ظرفیت نهادها و ائتلاف‌های منطقه‌ای و جهانی دنبال شد.

در این چارچوب، تلاش شد تا سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر پایه تعامل فعال با مجموعه‌ای از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی شکل گیرد و از تمرکز صرف بر چند قدرت خاص فاصله بگیرد. این رویکرد، امکان بهره‌برداری از ظرفیت‌های متنوع سیاسی، اقتصادی و تجاری در سطح جهانی را فراهم کرد.

تأکید بر چندجانبه‌گرایی موجب تقویت حضور ایران در سازوکارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و افزایش نقش‌آفرینی کشور در معادلات جهانی شد. همچنین این سیاست به توسعه همکاری‌های اقتصادی، تجاری و سیاسی با کشورهای مختلف و ایجاد توازن در روابط خارجی کمک کرده است.

از منظر راهبردی، حرکت به سمت چندجانبه‌گرایی زمینه‌ساز افزایش استقلال در تصمیم‌گیری‌های بین‌المللی، کاهش اثرپذیری از فشارهای یک‌جانبه و تقویت جایگاه ایران در نظم در حال تحول جهانی بوده است.

در مجموع، تأکید بر چندجانبه‌گرایی را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت تنوع‌بخشی به روابط خارجی، تقویت تعاملات بین‌المللی و ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران در عرصه جهانی ارزیابی کرد.

٤) عضویت در بریکس

عضویت جمهوری اسلامی ایران در گروه بریکس در دولت سیزدهم را می‌توان یکی از تحولات مهم در عرصه سیاست خارجی و دیپلماسی اقتصادی کشور دانست. بریکس به عنوان یکی از سازوکارهای نوظهور در نظم اقتصادی و سیاسی جهان، بستری برای همکاری میان اقتصادهای بزرگ و در حال رشد در سطح بین‌المللی فراهم کرده است.

در این دوره، با پیگیری سیاست تنوع‌بخشی به روابط خارجی و تقویت رویکرد چندجانبه‌گرایی، ایران موفق شد به جمع اعضای این اتحادیه اقتصادی–سیاسی بپیوندد. این عضویت، بیانگر افزایش نقش‌آفرینی ایران در معادلات جدید اقتصادی جهان و گسترش همکاری با اقتصادهای نوظهور است.

پیوستن به بریکس، فرصت‌های جدیدی را برای توسعه همکاری‌های تجاری، مالی و سرمایه‌گذاری میان ایران و کشورهای عضو این گروه فراهم کرده است. این موضوع می‌تواند به کاهش وابستگی به ساختارهای مالی سنتی و گسترش مسیرهای جدید مبادلات اقتصادی کمک کند.

از منظر راهبردی نیز عضویت در بریکس به تقویت جایگاه ایران در نظام بین‌الملل و افزایش ظرفیت چانه‌زنی اقتصادی و سیاسی کشور در تعاملات جهانی منجر شده است. این حضور همچنین امکان مشارکت فعال‌تر در طراحی سازوکارهای جدید اقتصادی در سطح بین‌المللی را فراهم می‌سازد.

در مجموع، عضویت در بریکس را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت تقویت دیپلماسی اقتصادی، توسعه همکاری‌های چندجانبه و ارتقای جایگاه ایران در اقتصاد جهانی ارزیابی کرد.

۵) عضویت کامل در پیمان شانگهای

عضویت کامل جمهوری اسلامی ایران در سازمان همکاری شانگهای در دولت سیزدهم، یکی از اقدامات مهم در مسیر تقویت دیپلماسی منطقه‌ای و گسترش همکاری‌های چندجانبه کشور به شمار می‌رود. این سازمان به عنوان یکی از نهادهای اثرگذار در حوزه امنیت، اقتصاد و همکاری‌های منطقه‌ای در اوراسیا، نقش مهمی در شکل‌دهی به معادلات جدید ژئوپلیتیکی دارد.

در این دوره، با پیگیری سیاست تقویت نگاه شرق‌محور و توسعه روابط راهبردی با قدرت‌های آسیایی، روند عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای تکمیل و کشور به عنوان عضو دائم این پیمان پذیرفته شد. این تحول، جایگاه ایران را در ساختارهای منطقه‌ای ارتقا داده و امکان مشارکت فعال‌تر در تصمیم‌سازی‌های امنیتی و اقتصادی منطقه را فراهم کرده است.

عضویت کامل در این سازمان، زمینه‌ساز گسترش همکاری‌های ایران با کشورهای عضو در حوزه‌های مختلف از جمله مبارزه با تروریسم، امنیت مرزی، تجارت و حمل‌ونقل شده است. همچنین این عضویت می‌تواند به تسهیل مبادلات اقتصادی و توسعه مسیرهای ترانزیتی در منطقه کمک کند.

از منظر راهبردی، حضور ایران در سازمان همکاری شانگهای به تقویت جایگاه کشور در نظم نوظهور منطقه‌ای و افزایش ظرفیت تعاملات چندجانبه در برابر ساختارهای سنتی قدرت جهانی منجر شده است.

در مجموع، عضویت کامل در پیمان شانگهای را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت تقویت همگرایی منطقه‌ای، توسعه همکاری‌های امنیتی و اقتصادی و ارتقای نقش ایران در معادلات اوراسیا ارزیابی کرد.

٦) موافقت‌نامه تجارت آزاد با اتحادیه اوراسیا

موافقت‌نامه تجارت آزاد میان جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا در دولت سیزدهم را می‌توان یکی از گام‌های مهم در جهت توسعه دیپلماسی اقتصادی و گسترش بازارهای صادراتی کشور دانست. این اتحادیه شامل چند اقتصاد مهم منطقه‌ای است که ظرفیت قابل توجهی در حوزه مبادلات کالا و خدمات دارند.

در این دوره، با هدف کاهش موانع تعرفه‌ای و تسهیل دسترسی کالاهای ایرانی به بازارهای منطقه‌ای، روند نهایی‌سازی و اجرای موافقت‌نامه تجارت آزاد با اتحادیه اوراسیا پیگیری و عملیاتی شد. این توافق، چارچوب جدیدی برای گسترش مبادلات تجاری میان ایران و کشورهای عضو این اتحادیه فراهم کرده است.

اجرای این موافقت‌نامه موجب کاهش یا حذف تعرفه‌های گمرکی در بخش قابل توجهی از کالاهای مبادله‌ای شده و زمینه افزایش رقابت‌پذیری محصولات ایرانی در بازارهای هدف را فراهم کرده است. این موضوع به‌طور مستقیم بر افزایش حجم صادرات غیرنفتی کشور اثرگذار بوده است.

از منظر اقتصادی، این توافق می‌تواند به تنوع‌بخشی به شرکای تجاری ایران، کاهش وابستگی به بازارهای محدود و افزایش تاب‌آوری اقتصاد در برابر فشارهای خارجی کمک کند. همچنین زمینه توسعه همکاری‌های صنعتی و سرمایه‌گذاری مشترک با کشورهای عضو اتحادیه را فراهم می‌سازد.

در مجموع، موافقت‌نامه تجارت آزاد با اتحادیه اوراسیا را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت گسترش روابط اقتصادی منطقه‌ای، توسعه صادرات غیرنفتی و تقویت جایگاه ایران در زنجیره تجارت بین‌المللی ارزیابی کرد.

۷) توسعه روابط با آفریقا

توسعه روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای قاره آفریقا در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست تنوع‌بخشی به شرکای خارجی و گسترش دیپلماسی اقتصادی دنبال شد. قاره آفریقا به عنوان یکی از بازارهای در حال رشد جهان، ظرفیت‌های قابل توجهی در حوزه تجارت، سرمایه‌گذاری و همکاری‌های فناورانه دارد.

در این دوره، با اعزام هیئت‌های دیپلماتیک و اقتصادی، برگزاری نشست‌های مشترک و تقویت رایزنی‌های سیاسی، سطح تعاملات ایران با کشورهای آفریقایی افزایش یافت. این روند با هدف شناسایی فرصت‌های جدید تجاری و توسعه صادرات غیرنفتی کشور پیگیری شد.

گسترش روابط با آفریقا موجب افزایش تبادلات تجاری، توسعه همکاری‌های صنعتی و شکل‌گیری زمینه‌های جدید برای صادرات کالاها و خدمات ایرانی شده است. همچنین این سیاست به تقویت حضور ایران در بازارهای نوظهور و کاهش تمرکز بر بازارهای محدود سنتی کمک کرده است.

از منظر راهبردی، توسعه روابط با کشورهای آفریقایی به افزایش عمق دیپلماسی اقتصادی ایران و ارتقای جایگاه کشور در تعاملات جنوب–جنوب منجر شده است. این رویکرد همچنین امکان همکاری در حوزه‌های زیرساختی، انرژی و فناوری را در سطح بین‌المللی فراهم می‌سازد.

در مجموع، توسعه روابط با قاره آفریقا را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت گسترش تعاملات بین‌المللی، تنوع‌بخشی به شرکای اقتصادی و تقویت حضور ایران در اقتصاد جهانی ارزیابی کرد.

فصل سوم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه اقتصادی

۱) رشد اقتصادی ٤ درصدی پس از یک دهه رکود

رشد اقتصادی مثبت ۴ درصدی در دولت سیزدهم را می‌توان به عنوان یکی از شاخص‌ترین نشانه‌های احیای ظرفیت‌های اقتصاد ملی پس از یک دوره طولانی رکود و نوسانات مستمر ارزیابی کرد.

در شرایطی که اقتصاد کشور طی حدود یک دهه با رشدهای نزدیک به صفر و حتی منفی مواجه بود، تغییر این روند و دستیابی به رشد پایدار، بیانگر جهت‌گیری صحیح سیاست‌های کلان اقتصادی و تمرکز بر فعال‌سازی ظرفیت‌های داخلی است.

دولت شهید آیت‌الله رئیسی با اتخاذ رویکردی مبتنی بر تقویت تولید، افزایش بهره‌وری و فعال‌سازی بخش‌های پیشران اقتصادی، توانست نرخ رشد اقتصادی را از وضعیت ایستا خارج کرده و به سطح ۳ درصد و سپس ۴ درصد ارتقا دهد. این روند، حاکی از بازگشت تدریجی پویایی به اقتصاد کشور و افزایش سطح فعالیت‌های مولد در بخش‌های مختلف است.

نکته حائز اهمیت آن است که این رشد اقتصادی در شرایط تداوم محدودیت‌های خارجی و فشارهای اقتصادی حاصل شده و از این حیث، بیانگر اتکای بیشتر به توانمندی‌های داخلی و کاهش وابستگی به عوامل بیرونی است. همچنین تأیید این شاخص توسط نهادهای معتبر بین‌المللی، نشان‌دهنده اعتبار و استحکام مسیر طی‌شده در مدیریت اقتصادی کشور به شمار می‌رود.

در مجموع، تحقق رشد اقتصادی ۴ درصدی را می‌توان گامی مهم در مسیر تثبیت اقتصاد کلان و فراهم‌سازی بستر لازم برای تداوم پیشرفت اقتصادی کشور ارزیابی کرد.

۲) کنترل نسبی تورم

کنترل نسبی نرخ تورم در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست‌های باثبات‌سازی اقتصادی و مدیریت متغیرهای کلان پولی و مالی دنبال شد. این رویکرد با هدف مهار فشارهای تورمی و ایجاد ثبات نسبی در سطح عمومی قیمت‌ها در شرایط تداوم تحریم‌ها و محدودیت‌های مالی خارجی اجرایی گردید.

بر اساس آمارهای رسمی، نرخ تورم از ۵۹.۳ درصد در مرداد ۱۴۰۰ به ۴۰.۲ درصد در اسفند ۱۴۰۲ کاهش یافت. این کاهش، بیانگر اثرگذاری مجموعه‌ای از سیاست‌های اصلاحی در حوزه بودجه، کنترل رشد نقدینگی، مدیریت مصارف ارزی و اصلاح ساختارهای اقتصادی کشور است.

در این دوره، تلاش شد با انضباط‌بخشی به سیاست‌های مالی دولت، کاهش وابستگی به استقراض و افزایش درآمدهای پایدار، از شدت نوسانات تورمی کاسته شود. همچنین تقویت عرضه کالاهای اساسی و مدیریت بازار ارز نیز در کنترل نسبی سطح عمومی قیمت‌ها نقش داشته است.

با وجود شرایط ناشی از تحریم‌های گسترده و فشارهای بیرونی بر اقتصاد کشور، روند کاهش نرخ تورم نشان‌دهنده حرکت اقتصاد به سمت ثبات نسبی و کاهش شتاب رشد قیمت‌ها بوده است.

در مجموع، کنترل نسبی تورم در دولت سیزدهم را می‌توان نتیجه سیاست‌های هماهنگ پولی و مالی، تلاش برای افزایش انضباط اقتصادی و مدیریت فعال متغیرهای کلان در شرایط پیچیده اقتصادی کشور ارزیابی کرد.

۳) کاهش نرخ بیکاری به ۷.۹ درصد

کاهش نرخ بیکاری به ۷.۹ درصد در دولت سیزدهم، یکی از شاخص‌های مهم بهبود وضعیت بازار کار و تقویت اشتغال در کشور به شمار می‌رود. این دستاورد در شرایطی محقق شد که اقتصاد ایران طی سال‌های گذشته با چالش‌هایی نظیر رکود، کاهش سرمایه‌گذاری و محدودیت‌های خارجی مواجه بوده و همین عوامل، فشار مضاعفی بر بازار کار وارد کرده بود.ب

دولت شهید آیت‌الله رئیسی با تمرکز بر فعال‌سازی ظرفیت‌های تولیدی، حمایت از بنگاه‌های اقتصادی و تسهیل فضای کسب‌وکار، زمینه افزایش فرصت‌های شغلی را فراهم ساخت. در نتیجه این سیاست‌ها، نرخ بیکاری در تابستان ۱۴۰۲ به ۷.۹ درصد رسید که نسبت به دوره‌های پیشین، کاهش محسوسی را نشان می‌دهد و بیانگر حرکت تدریجی بازار کار به سمت تعادل است.

این کاهش نرخ بیکاری، علاوه بر ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، نشان‌دهنده افزایش مشارکت اقتصادی و بهبود شاخص‌های کلان در حوزه اشتغال است. همچنین، توزیع متوازن‌تر فرصت‌های شغلی در بخش‌های مختلف اقتصادی، به ارتقای سطح رفاه عمومی و کاهش آسیب‌های اجتماعی ناشی از بیکاری کمک کرده است.

در مجموع، دستیابی به نرخ بیکاری ۷.۹ درصد را می‌توان نتیجه رویکرد فعال دولت در حوزه اشتغال‌زایی و نشانه‌ای از بهبود نسبی شرایط بازار کار دانست که زمینه‌ساز استمرار روند کاهشی بیکاری در سال‌های آتی خواهد بود.

٤) ثبات نسبی بازار ارز

ثبات نسبی بازار ارز در دولت سیزدهم را می‌توان یکی از شاخص‌های مهم در مدیریت متغیرهای کلان اقتصادی و کاهش نوسانات اثرگذار بر فضای کسب‌وکار کشور ارزیابی کرد. در شرایطی که بازار ارز طی سال‌های گذشته با نوسانات شدید و بی‌ثباتی‌های مقطعی مواجه بوده و این وضعیت، آثار مستقیم بر انتظارات تورمی و رفتارهای اقتصادی برجای گذاشته بود، ایجاد آرامش نسبی در این بازار از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در دولت شهید آیت‌الله رئیسی، با اتخاذ سیاست‌های مبتنی بر مدیریت فعال بازار ارز، تقویت منابع ارزی و تنظیم‌گری دقیق در حوزه عرضه و تقاضا، تلاش شد از شکل‌گیری نوسانات هیجانی و غیرقابل پیش‌بینی در بازار جلوگیری شود. این رویکرد موجب شد دامنه نوسانات نرخ ارز در مقاطع مختلف محدودتر شده و بازار در یک بازه مشخص، از ثبات نسبی برخوردار گردد.

ثبات نسبی ایجادشده در بازار ارز، علاوه بر کاهش نااطمینانی در فضای اقتصادی، به بهبود پیش‌بینی‌پذیری برای فعالان اقتصادی و افزایش اطمینان در تصمیم‌گیری‌های تولیدی و تجاری کمک کرده است. همچنین این وضعیت، نقش مؤثری در کنترل انتظارات تورمی و کاهش اثرات روانی ناشی از نوسانات ارزی ایفا نموده است.

در مجموع، ثبات نسبی بازار ارز را می‌توان نتیجه رویکرد مدیریتی منسجم در حوزه سیاست‌های ارزی و تلاش برای ایجاد تعادل در بازار دانست که در جهت تقویت ثبات اقتصادی کشور حائز اهمیت است.

۵) کاهش نرخ رشد نقدینگی

کاهش نرخ رشد نقدینگی در دولت سیزدهم بیانگر تغییر رویکرد در مدیریت متغیرهای پولی و حرکت به سمت انضباط بیشتر در سیاست‌های اقتصادی کشور است. در سال‌های گذشته، رشد فزاینده نقدینگی به عنوان یکی از عوامل اثرگذار بر نوسانات کلان اقتصادی و تشدید فشارهای تورمی مطرح بوده و کنترل آن به یک ضرورت جدی در سیاست‌گذاری تبدیل شده بود.

در این دوره، با تقویت هماهنگی میان سیاست‌های پولی و مالی و افزایش نظارت بر خلق پول در شبکه بانکی، روند رشد نقدینگی با شیب کاهشی همراه شد. این تغییر جهت، حاصل مجموعه‌ای از اقدامات در حوزه مدیریت پایه پولی و کنترل کسری‌های بودجه‌ای بوده که به‌تدریج اثر خود را در شاخص‌های پولی کشور نشان داده است.

کاهش سرعت رشد نقدینگی، نقش مهمی در کاهش نااطمینانی‌های اقتصادی و بهبود انتظارات فعالان بازار ایفا کرده و به ایجاد ثبات نسبی در فضای کلان اقتصاد کمک نموده است. همچنین این روند، زمینه‌ساز تقویت اعتبار سیاست‌های پولی و افزایش پیش‌بینی‌پذیری در اقتصاد شده است.

در مجموع، کنترل نرخ رشد نقدینگی را می‌توان نشانه‌ای از حرکت به سمت انضباط پولی و تلاش برای مهار ریشه‌ای عوامل تورمی در اقتصاد کشور ارزیابی کرد.

٦) حذف ارز ٤٢٠٠ تومانی و اصلاح یارانه‌ها

حذف ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی و اصلاح نظام یارانه‌ای در دولت سیزدهم را می‌توان یکی از اقدامات ساختاری در جهت اصلاح سازوکارهای معیوب اقتصادی و کاهش رانت‌های پنهان در اقتصاد کشور دانست. این سیاست که سال‌ها به عنوان یکی از منابع ایجاد فساد، ناکارآمدی در تخصیص منابع و عدم هدفمندی در حمایت‌های دولتی مطرح بود، در این دوره مورد بازنگری اساسی قرار گرفت.

در چارچوب این اصلاح، تخصیص ارز ترجیحی به واردات برخی کالاهای اساسی متوقف شد و منابع حاصل از آن به‌صورت مستقیم در قالب یارانه‌های هدفمند به خانوارها بازتوزیع گردید. این تغییر رویکرد، با هدف شفاف‌سازی جریان‌های مالی، کاهش واسطه‌گری و جلوگیری از انحراف منابع ارزی انجام شد و به اصلاح تدریجی ساختار حمایتی دولت انجامید.

همزمان با اجرای این سیاست، نظام پرداخت یارانه‌ها نیز مورد بازطراحی قرار گرفت و پرداخت‌های نقدی و حمایتی به‌گونه‌ای تنظیم شد که دهک‌های پایین درآمدی از حمایت بیشتری برخوردار شوند. این اقدام، در راستای هدفمند کردن یارانه‌ها و افزایش اثربخشی سیاست‌های حمایتی دولت صورت پذیرفت.

در مجموع، حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و اصلاح نظام یارانه‌ای را می‌توان گامی مهم در جهت اصلاح ساختار اقتصادی، کاهش رانت و حرکت به سمت شفافیت و عدالت در توزیع منابع عمومی کشور ارزیابی کرد.

۷) انتشار فهرست ابربدهکاران بانکی

انتشار فهرست ابربدهکاران بانکی در دولت سیزدهم را می‌توان اقدامی در راستای ارتقای شفافیت مالی و تقویت نظارت عمومی بر نظام بانکی کشور ارزیابی کرد. این اقدام در شرایطی صورت گرفت که طی سال‌های گذشته، بخشی از تسهیلات کلان بانکی بدون بازگشت مؤثر به شبکه بانکی باقی مانده و زمینه بروز ناترازی‌ها و انباشت بدهی‌های معوق را فراهم کرده بود.

در این دوره، با هدف افزایش پاسخگویی و کاهش امتیازهای غیرشفاف در اعطای تسهیلات، اسامی بدهکاران کلان بانکی برای نخستین‌بار به‌صورت رسمی منتشر شد. این سیاست، ضمن ایجاد شفافیت در عملکرد شبکه بانکی، به تقویت انضباط مالی و افزایش حساسیت نسبت به بازگشت منابع عمومی کمک کرد.

انتشار این فهرست همچنین زمینه‌ساز افزایش فشار نظارتی و اجتماعی بر بدهکاران عمده شد و در برخی موارد به تسریع در فرآیند تعیین تکلیف بدهی‌ها انجامید. در نتیجه، بخشی از مطالبات معوق نظام بانکی نیز از طریق پیگیری‌های حقوقی و مالی وصول گردید.

در مجموع، این اقدام را می‌توان در چارچوب سیاست‌های شفاف‌سازی اقتصادی و مقابله با رانت اطلاعاتی و مالی تحلیل کرد که با هدف ارتقای سلامت نظام بانکی و بهبود انضباط اعتباری در اقتصاد کشور به اجرا درآمد.

۸) جلوگیری از فرار مالیاتی

جلوگیری از فرار مالیاتی در دولت سیزدهم با هدف تقویت عدالت مالیاتی، افزایش شفافیت اقتصادی و ارتقای سهم درآمدهای پایدار دولت در دستور کار قرار گرفت. در شرایطی که بخشی از فعالیت‌های اقتصادی کشور به‌صورت غیرشفاف انجام می‌شد و امکان رهگیری دقیق تراکنش‌های مالی وجود نداشت، اصلاح زیرساخت‌های مالیاتی به یک ضرورت اساسی تبدیل شده بود.

در این دوره، با توسعه نظام مالیات‌ستانی هوشمند و اتصال گسترده ابزارهای پرداخت به پرونده‌های مالیاتی، گام مهمی در جهت شناسایی فعالیت‌های اقتصادی و کاهش امکان پنهان‌سازی درآمدها برداشته شد. همچنین با اجرای سامانه‌های جدید و تفکیک حساب‌های تجاری و غیرتجاری، زمینه برای رصد دقیق‌تر جریان‌های مالی فراهم گردید.

این اقدامات موجب شد بخش قابل توجهی از فعالیت‌های اقتصادی که پیش‌تر خارج از نظام مالیاتی قرار داشتند، وارد چرخه رسمی شوند و پایه‌های مالیاتی کشور گسترش یابد. در نتیجه، امکان فرار مالیاتی به‌طور محسوسی کاهش یافته و شفافیت در نظام اقتصادی افزایش پیدا کرد.

در مجموع، سیاست‌های اتخاذشده در این حوزه را می‌توان در راستای حرکت به سمت نظام مالیاتی کارآمدتر، افزایش عدالت اقتصادی و تأمین پایدار منابع درآمدی دولت ارزیابی کرد؛ مسیری که نقش مهمی در تقویت حکمرانی مالی کشور ایفا می‌کند.

۹) انتشار صورت‌های مالی شرکت‌های دولتی

انتشار صورت‌های مالی شرکت‌های دولتی در دولت سیزدهم را می‌توان اقدامی مهم در راستای ارتقای شفافیت اقتصادی و تقویت نظارت بر عملکرد بنگاه‌های وابسته به دولت ارزیابی کرد. در شرایطی که بخش قابل توجهی از اقتصاد کشور در قالب شرکت‌های دولتی و عمومی فعالیت می‌کند، دسترسی عمومی و نظام‌مند به اطلاعات مالی این مجموعه‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در بهبود حکمرانی اقتصادی دارد.

در این دوره، برای نخستین‌بار صورت‌های مالی حدود سه هزار شرکت دولتی و عمومی منتشر شد و در دسترس نهادهای نظارتی و افکار عمومی قرار گرفت. این اقدام، گام مهمی در جهت کاهش ابهام‌های ساختاری، شفاف‌سازی عملکرد مالی و افزایش پاسخگویی مدیران این شرکت‌ها به شمار می‌رود.

انتشار این اطلاعات، امکان ارزیابی دقیق‌تر بهره‌وری، میزان سودآوری و نحوه هزینه‌کرد منابع در شرکت‌های دولتی را فراهم ساخته و زمینه اصلاح ساختارهای ناکارآمد و ارتقای انضباط مالی را تقویت کرده است. همچنین این روند، به کاهش زمینه‌های فساد، رانت اطلاعاتی و تصمیم‌گیری‌های غیرشفاف کمک کرده است.

در مجموع، انتشار صورت‌های مالی شرکت‌های دولتی را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت شفاف‌سازی اقتصاد، افزایش کارآمدی بخش عمومی و تقویت اعتماد عمومی نسبت به نظام اقتصادی کشور دانست.

فصل چهارم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه نفت، گاز و انرژی

۱) جهش تولید و صادرات نفت

در دولت سیزدهم، موضوع جهش تولید و صادرات نفت در شرایطی دنبال شد که صنعت نفت ایران پیش از آن با کاهش قابل توجه ظرفیت مواجه شده بود. در مقطع پیش از آغاز این دولت، صادرات نفت کشور به حدود ۴۰۰ هزار بشکه در روز و تولید نفت نیز به حدود ۱.۹ میلیون بشکه در روز کاهش یافته بود اما با آغاز به کار دولت سیزدهم و در نتیجه اقداماتی مانند فعال‌سازی ظرفیت‌های مغفول‌مانده، تمرکز بر افزایش تولید، احیای میادین نفتی و بهبود فرآیندهای صادراتی، کشور در سال ۲۰۲۱ به رتبه چهارم و در سال ۲۰۲۳ به رتبه سوم تولیدکنندگان اوپک ارتقا یافت.

بر اساس گزارش‌های بین‌المللی، تولید نفت ایران در سال ۲۰۲۳ به حدود ۲.۹۹ میلیون بشکه در روز رسید و در مقاطع بعدی حتی ارقامی بالاتر تا حدود ۳.۳ میلیون بشکه در روز نیز ثبت شد که بیانگر جهش قابل توجه نسبت به دوره قبل است. هم‌زمان، صادرات نفت نیز با افزایش حدود ۱.۴ میلیون بشکه در روز نسبت به کمترین سطح قبلی، به بالاترین سطوح شش‌ساله خود بازگشت و در برخی دوره‌ها به بیش از ۱.۵ میلیون بشکه در روز رسید. این روند در حالی تحقق یافت که بیش از ۶۰۰ تحریم جدید نفتی نیز علیه ایران اعمال شد، اما با این وجود درآمدهای نفتی کشور در سال ۲۰۲۴ به حدود ۳۵ میلیارد دلار در برآوردهای سه‌ماهه نخست رسید و ظرفیت تولید پایدار نفت نیز به حدود ۳.۸ میلیون بشکه در روز ارتقا یافت.

در مجموع، جهش تولید و صادرات نفت را می‌توان نتیجه بازآرایی ظرفیت‌های صنعت نفت، مدیریت فعال بازارهای صادراتی و بازیابی توان تولیدی کشور در شرایط فشارهای خارجی ارزیابی کرد که نقش مهمی در تقویت منابع ارزی و ارتقای جایگاه ایران در اوپک داشته است.

۲) افزایش درآمد نفتی به ۳۵ میلیارد دلار

افزایش درآمد نفتی به ۳۵ میلیارد دلار در دولت سیزدهم را می‌توان نتیجه مستقیم احیای ظرفیت‌های صادراتی و بهبود مدیریت فروش نفت در شرایط تداوم محدودیت‌های خارجی دانست. در دوره‌ای که صنعت نفت کشور با فشارهای سنگین تحریمی و کاهش شدید درآمدهای ارزی مواجه شده بود، بازگرداندن بخشی از توان صادراتی این بخش به چرخه اقتصادی کشور در دستور کار قرار گرفت.

در این چارچوب، با افزایش سطح تولید و ارتقای ظرفیت‌های صادراتی، درآمدهای نفتی کشور روندی صعودی به خود گرفت و در مقاطع مختلف به سطوح قابل توجهی بازگشت. بر اساس برآوردهای موجود، این درآمدها در سال‌های اخیر به حدود ۳۵ میلیارد دلار در سال رسیده است که نسبت به دوره‌های پیشین رشد محسوسی را نشان می‌دهد.

این افزایش درآمد، نقش مهمی در تقویت منابع ارزی دولت، بهبود ترازهای مالی و پشتیبانی از ثبات نسبی در متغیرهای کلان اقتصادی ایفا کرده است. همچنین این منابع، امکان مدیریت بهتر نیازهای وارداتی و تأمین کالاهای اساسی کشور را فراهم ساخته است.

در مجموع، رشد درآمدهای نفتی در این دوره را می‌توان حاصل مجموعه‌ای از اقدامات مدیریتی در حوزه تولید و صادرات نفت دانست که با هدف افزایش تاب‌آوری اقتصادی و تقویت جایگاه ایران در بازارهای انرژی دنبال شده است.

۳) رشد تولید و توزیع گاز

رشد تولید و توزیع گاز در دولت سیزدهم را می‌توان از اقدامات مؤثر در تقویت زیرساخت‌های انرژی کشور و افزایش تاب‌آوری شبکه تأمین سوخت ارزیابی کرد. در شرایطی که تأمین پایدار انرژی به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی و صنعتی مطرح است، بهبود ظرفیت تولید و گسترش شبکه توزیع گاز نقش تعیین‌کننده‌ای در پایداری خدمات و فعالیت‌های تولیدی ایفا می‌کند.

در این دوره، با تمرکز بر توسعه میادین گازی، ارتقای ظرفیت پالایش و بهبود زیرساخت‌های انتقال، روند تولید گاز خام با رشد همراه شد. همزمان، توسعه شبکه گازرسانی در سطح کشور نیز شتاب گرفت و بخش‌های بیشتری از مناطق شهری و روستایی تحت پوشش این شبکه قرار گرفتند. این توسعه، ضمن افزایش دسترسی عمومی به انرژی پاک، به کاهش وابستگی به سوخت‌های جایگزین کمک کرد.

افزایش تولید و گسترش توزیع گاز، تأثیر مستقیم بر پایداری تأمین انرژی در بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی داشته و زمینه بهبود شرایط تولید در صنایع مختلف را فراهم ساخته است. همچنین این روند، نقش مهمی در ارتقای امنیت انرژی کشور و کاهش فشار بر سایر حامل‌های انرژی ایفا کرده است.

در مجموع، رشد تولید و توزیع گاز را می‌توان بخشی از رویکرد کلان دولت در جهت تقویت زیرساخت‌های انرژی و تضمین پایداری عرضه در کشور دانست که در خدمت توسعه اقتصادی و بهبود خدمات عمومی قرار گرفته است.

٤) سواپ گازی ایران-ترکمنستان-آذربایجان

اجرای طرح سواپ گازی میان ایران، ترکمنستان و جمهوری آذربایجان در دولت سیزدهم را می‌توان اقدامی راهبردی در جهت تقویت جایگاه ژئوانرژتیک کشور و توسعه همکاری‌های منطقه‌ای در حوزه انرژی ارزیابی کرد. این توافق پس از چند سال وقفه، با هدف استفاده بهینه از ظرفیت‌های ترانزیتی و زیرساختی ایران در انتقال گاز میان کشورهای همسایه به مرحله اجرا درآمد.

بر اساس این سازوکار، گاز ترکمنستان از طریق خاک ایران به جمهوری آذربایجان منتقل می‌شود و ایران نیز از مزایای ترانزیتی و اقتصادی این تبادل انرژی بهره‌مند می‌گردد. این مدل همکاری، ضمن افزایش تعاملات انرژی منطقه‌ای، جایگاه ایران را به عنوان یک مسیر امن و پایدار انتقال انرژی در منطقه تثبیت کرده است.

اجرای این طرح همچنین در راستای سیاست تقویت دیپلماسی همسایگی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مشترک اقتصادی با کشورهای منطقه ارزیابی می‌شود. ایجاد چنین سازوکارهایی، علاوه بر منافع اقتصادی مستقیم، به تقویت پیوندهای سیاسی و کاهش تنش‌های احتمالی در حوزه انرژی کمک می‌کند.

در مجموع، سواپ گازی ایران-ترکمنستان-آذربایجان را می‌توان نمونه‌ای از دیپلماسی فعال انرژی دانست که با استفاده از موقعیت جغرافیایی و زیرساخت‌های موجود کشور، به ارتقای نقش ایران در معادلات انرژی منطقه‌ای و افزایش منافع اقتصادی پایدار منجر شده است.

۵) پایان خاموشی‌ها و افزایش ظرفیت نیروگاهی

در سال‌های اخیر، شبکه برق کشور با یکی از مهم‌ترین آزمون‌های خود در حوزه تأمین پایدار انرژی مواجه بود؛ موضوعی که به‌ویژه در دوره اوج مصرف، خود را در قالب ناترازی تولید و تقاضا نشان می‌داد. در چنین شرایطی، تقویت زیرساخت‌های تولید برق به عنوان یک ضرورت راهبردی در دستور دولت سیزدهم کار قرار گرفت.

در این راستا، توسعه ظرفیت نیروگاهی و ارتقای بهره‌وری واحدهای موجود به‌صورت هم‌زمان دنبال شد. نتیجه این اقدامات، افزایش بیش از ۹ هزار مگاواتی ظرفیت تولید برق کشور و بهبود توان پاسخ‌گویی شبکه در ساعات اوج مصرف بود. این روند، نقش تعیین‌کننده‌ای در کاهش فشار بر شبکه و جلوگیری از بروز خاموشی‌های گسترده در دوره‌های حساس سال ایفا کرد.

هم‌زمان با افزایش ظرفیت تولید، مدیریت مصرف و بهینه‌سازی توزیع نیز مورد توجه قرار گرفت و مجموعه این اقدامات موجب شد پایداری شبکه برق در سطح قابل قبولی حفظ شود. این وضعیت، به‌ویژه برای بخش‌های صنعتی و تولیدی کشور، به معنای افزایش اطمینان در تأمین انرژی و کاهش اختلالات ناشی از کمبود برق بود.

در مجموع، تقویت زیرساخت‌های نیروگاهی و بهبود وضعیت تأمین برق را می‌توان بخشی از رویکرد کلان در جهت ارتقای امنیت انرژی و پایداری خدمات زیربنایی کشور دانست.

فصل پنجم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه سلامت و بهداشت

۱) مهار کرونا و واکسیناسیون

مهار همه‌گیری کرونا در دولت سیزدهم در شرایطی رقم خورد که نظام سلامت کشور با یکی از شدیدترین موج‌های بیماری مواجه بود و آمار مرگ‌ومیر روزانه به حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ نفر در روز رسیده بود. این وضعیت فشار سنگینی بر بیمارستان‌ها و کادر درمانی کشور وارد کرده بود و مدیریت بحران را به یک اولویت فوری تبدیل کرده بود.

در همین چارچوب، تأمین واکسن و اجرای گسترده واکسیناسیون با شتابی بی‌سابقه در دستور کار قرار گرفت. در حالی که در مقطع آغاز به کار دولت سیزدهم تنها حدود ۲۴ میلیون دُز واکسن تزریق شده بود و کشور با کمبود جدی واکسن مواجه بود، طی مدت کوتاهی بیش از ۲۰۰ میلیون دُز واکسن تأمین و تزریق شد و روند ایمن‌سازی جمعیت با سرعت بالا پیش رفت. همچنین در ادامه، با توسعه ظرفیت تولید داخلی، ایران به جمع تولیدکنندگان واکسن کرونا پیوست و با اتکا به شرکت‌های داخلی، بخش قابل توجهی از نیاز کشور در داخل تأمین شد و حتی زمینه صادرات واکسن نیز فراهم گردید.

نتیجه این اقدامات، کاهش چشمگیر مرگ‌ومیر روزانه از حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ نفر به اعداد تک‌رقمی و در مقاطعی نزدیک به صفر بود؛ در حالی که در بسیاری از کشورهای غربی، آمار فوتی‌ها همچنان سه‌رقمی باقی مانده بود. این تحول، نشان‌دهنده اثر مستقیم گسترش واکسیناسیون و مدیریت متمرکز بحران در کنترل بیماری در سطح ملی است.

در مجموع، مهار کرونا در این دوره را می‌توان حاصل ترکیب تأمین سریع واکسن، توسعه تولید داخلی و اجرای گسترده واکسیناسیون دانست که نقش تعیین‌کننده‌ای در عبور کشور از بحران سلامت عمومی ایفا کرد.

۲) بیمه رایگان سلامت برای ۳۲ میلیون نفر

اجرای طرح بیمه رایگان سلامت برای حدود ۳۲ میلیون نفر در دولت سیزدهم، اقدامی در راستای گسترش پوشش همگانی خدمات درمانی و کاهش فشار هزینه‌های سلامت بر اقشار کم‌درآمد جامعه به شمار می‌رود.

در سال‌های قبل از ریاست‌جمهوری شهید رئیسی، بخش قابل توجهی از جمعیت کشور به دلایل مختلف از پوشش بیمه‌ای مناسب برخوردار نبودند و این موضوع، دسترسی آنان به خدمات درمانی را با محدودیت‌هایی مواجه می‌کرد.

در دولت سیزدهم و با مدیریت شهید رئیسی، با شناسایی دهک‌های فاقد بیمه و بهره‌گیری از سازوکارهای حمایتی دولت، حدود ۳۲ میلیون نفر از افراد فاقد پوشش بیمه‌ای در پنج دهک ابتدایی درآمدی، تحت پوشش بیمه رایگان سلامت قرار گرفتند. این اقدام با هدف تحقق عدالت در دسترسی به خدمات درمانی و کاهش هزینه‌های مستقیم پرداختی مردم در حوزه سلامت اجرا شد.

گسترش بیمه سلامت، نقش مهمی در افزایش دسترسی عمومی به خدمات تشخیصی و درمانی ایفا کرده و موجب شده بخش قابل توجهی از هزینه‌های درمانی خانوارها از طریق نظام بیمه‌ای جبران شود. این موضوع به‌ویژه برای اقشار آسیب‌پذیر، تأثیر مستقیمی در کاهش فشار اقتصادی ناشی از بیماری‌ها داشته است.

در مجموع، اجرای بیمه رایگان سلامت برای ۳۲ میلیون نفر را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت توسعه پوشش همگانی بیمه، ارتقای عدالت اجتماعی و تقویت نظام حمایت سلامت در کشور ارزیابی کرد.

۳) پوشش بیمه درمان ناباروری

پوشش بیمه درمان ناباروری در دولت سیزدهم با هدف حمایت از زوج‌های نابارور و کاهش هزینه‌های سنگین درمانی در این حوزه، به عنوان یکی از سیاست‌های توسعه عدالت در سلامت اجرا شد.

پیش از این، بسیاری از خدمات مرتبط با درمان ناباروری به‌دلیل هزینه‌های بالا، برای بخش قابل توجهی از زوج‌ها در دسترس نبود یا با فشار مالی سنگین همراه بود. در دوره ریاست‌جمهوری شهید رئیسی، برای نخستین‌بار در سطح گسترده، خدمات تخصصی درمان ناباروری تحت پوشش بیمه‌ای قرار گرفت. این خدمات شامل روش‌های پیشرفته درمانی مانندIVF ، ICSI و انتقال جنین بوده که با پوشش حدود ۹۰ درصدی تعرفه‌ها، امکان دسترسی گسترده‌تر به درمان را فراهم کرد. بر اساس آمارهای موجود، تا سال ۱۴۰۲ حدود ۶۳ هزار زوج نابارور از حمایت‌های بیمه‌ای در این حوزه بهره‌مند شدند.

اجرای این سیاست، نقش مهمی در کاهش هزینه‌های درمانی خانوارها و افزایش امید به فرزندآوری در میان زوج‌های دارای مشکل ناباروری ایفا کرده است. همچنین توسعه پوشش بیمه‌ای در این حوزه، به کاهش نابرابری در دسترسی به خدمات تخصصی سلامت کمک کرده است.

در مجموع، گسترش بیمه درمان ناباروری را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت تقویت حمایت‌های جمعیتی، ارتقای عدالت در سلامت و تسهیل دسترسی به خدمات پیشرفته درمانی ارزیابی کرد.

٤) اجرای طرح دارویار

اجرای طرح «دارویار» در دولت سیزدهم با هدف اصلاح نظام یارانه دارو و جلوگیری از کمبودهای مقطعی در بازار دارویی کشور به اجرا درآمد. در سال‌های قبل از آغاز به کار دولت سیزدهم، تخصیص ارز ترجیحی به واردات دارو و مواد اولیه، علاوه بر ایجاد ناهماهنگی در زنجیره تأمین، زمینه‌ساز برخی اختلالات در تولید و توزیع دارو شده بود و ضرورت اصلاح این ساختار به‌صورت جدی مطرح بود.

در این چارچوب، با اجرای طرح دارویار، یارانه دارو از ابتدای زنجیره تأمین به انتهای زنجیره و مصرف‌کننده نهایی منتقل شد. بر اساس این سیاست، حدود ۹۴۰۰ قلم دارو تحت پوشش بیمه‌ای قرار گرفت تا فشار افزایش قیمت‌ها بر بیماران کاهش یابد و دسترسی به داروهای ضروری حفظ شود.

همچنین در نتیجه این اصلاح ساختاری، پوشش بیمه‌ای گسترده‌تری برای داروها ایجاد شد و هزینه پرداختی برخی اقلام دارویی تا حدود ۸۶ درصد کاهش یافت. این موضوع نقش مهمی در کاهش هزینه‌های مستقیم درمان برای بیماران ایفا کرده است.

در کنار این اقدامات، تولید داخلی دارو نیز تقویت شد و حدود ۱۲۰ قلم داروی جدید به چرخه تولید کشور اضافه گردید که ۴۴ قلم آن برای نخستین‌بار در داخل کشور تولید شده است. این روند به افزایش تاب‌آوری صنعت دارویی و کاهش وابستگی به واردات کمک کرده است.

در مجموع، اجرای طرح دارویار را می‌توان اقدامی در جهت اصلاح نظام یارانه دارو، افزایش شفافیت در زنجیره تأمین و تقویت تولید داخلی در حوزه دارو و درمان ارزیابی کرد.

۵) نسخه‌نویسی الکترونیکی

اجرای نسخه‌نویسی الکترونیکی در دولت سیزدهم، نقطه عطفی در مسیر هوشمندسازی نظام سلامت کشور و کاهش وابستگی به فرآیندهای کاغذی در ارائه خدمات درمانی به شمار می‌رود. این طرح در شرایطی عملیاتی شد که نظام نسخه‌نویسی کشور با چالش‌هایی همچون عدم یکپارچگی اطلاعات، افزایش خطاهای انسانی و دشواری در پایش تجویز داروها مواجه بود.

با اجرای این سیاست، از دی‌ماه ۱۴۰۰ نسخه‌نویسی الکترونیکی به‌صورت سراسری در کشور اجرایی شد و نسخه‌های کاغذی به‌تدریج از چرخه خدمات درمانی حذف گردید. در این فرآیند، اطلاعات بیماران، پزشکان و داروهای تجویزی به‌صورت متمرکز در سامانه‌های الکترونیکی ثبت و قابل رهگیری شد.

اجرای این طرح، علاوه بر کاهش خطاهای نسخه‌نویسی و افزایش دقت در فرآیند درمان، نقش مهمی در کنترل مصرف دارو، جلوگیری از تجویزهای غیرضروری و ارتقای شفافیت در نظام سلامت ایفا کرده است. همچنین دسترسی سریع‌تر به سوابق درمانی بیماران، به بهبود کیفیت خدمات پزشکی کمک کرده است.

در کنار نسخه‌نویسی الکترونیکی، سامانه‌های مکملی مانند پرونده الکترونیک سلامت و سامانه ارجاع نیز توسعه یافتند که در مجموع، به یکپارچه‌سازی اطلاعات سلامت در سطح کشور منجر شده است.

در مجموع، اجرای نسخه‌نویسی الکترونیکی را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت تحول دیجیتال در نظام سلامت، افزایش بهره‌وری خدمات درمانی و ارتقای شفافیت در فرآیندهای پزشکی ارزیابی کرد.

٦) تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری

اجرای تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری در دولت سیزدهم، اقدامی در راستای سامان‌دهی نظام پرداخت در حوزه پرستاری و ارتقای جایگاه حرفه‌ای پرستاران در نظام سلامت کشور محسوب می‌شود. این موضوع از جمله مطالبات انباشته چندساله جامعه پرستاری بود که اجرای آن سال‌ها به تأخیر افتاده بود.

در این دوره، پس از حدود ۱۵ سال توقف و بلاتکلیفی، قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری به مرحله اجرا رسید و خدمات پرستاری مشابه سایر خدمات درمانی دارای نظام تعرفه مشخص و قابل پرداخت شد. این اقدام موجب شد خدمات ارائه‌شده توسط پرستاران به‌صورت مستقل ارزش‌گذاری شده و در ساختار مالی نظام سلامت شفاف‌تر شود.

اجرای این سیاست، نقش مهمی در ارتقای انگیزه شغلی پرستاران، بهبود وضعیت معیشتی آنان و افزایش عدالت در پرداخت‌های نظام سلامت ایفا کرده است. همچنین این اقدام به تثبیت جایگاه حرفه پرستاری در کنار سایر گروه‌های درمانی کمک کرده و به رسمیت شناختن نقش تخصصی آنان در فرآیند درمان را تقویت کرده است.

از منظر مدیریتی نیز، تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری به بهبود نظام تخصیص منابع در بیمارستان‌ها و افزایش شفافیت در هزینه‌کرد خدمات درمانی منجر شده است.

در مجموع، اجرای تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت اصلاح ساختار نظام پرداخت سلامت، ارتقای منزلت حرفه‌ای کادر درمان و تحقق عدالت در توزیع منابع نظام سلامت ارزیابی کرد.

۷) توسعه زیرساخت‌های نظام سلامت

توسعه زیرساخت‌های نظام سلامت در دولت سیزدهم با هدف ارتقای ظرفیت ارائه خدمات درمانی و بهبود دسترسی عمومی به خدمات بهداشتی در سراسر کشور دنبال شد. این رویکرد در شرایطی اجرایی شد که بخش قابل توجهی از زیرساخت‌های درمانی کشور با کمبود تخت بیمارستانی و نابرابری در توزیع خدمات مواجه بود.

در این دوره، با اجرای پروژه‌های گسترده عمرانی و درمانی، حدود ۱۷ هزار تخت بیمارستانی جدید به ظرفیت نظام سلامت کشور افزوده شد. همچنین ۴۴۰۰ پروژه خانه بهداشت و ۲۷۰۰ پروژه بهداشتی در مناطق مختلف کشور تکمیل یا فعال‌سازی شد که نقش مهمی در تقویت سطح خدمات اولیه سلامت داشته است.

در بخش خدمات تخصصی نیز ۳۹۳ پروژه درمانی به بهره‌برداری رسید و زیرساخت‌های ارائه خدمات پیشرفته پزشکی در کشور توسعه یافت. علاوه بر این، با هدف کاهش نابرابری منطقه‌ای در دسترسی به خدمات درمانی، حدود ۱۲ هزار پزشک به مناطق محروم اعزام شدند.

از دیگر دستاوردهای این حوزه، ارتقای زیرساخت‌های گردشگری سلامت بوده است؛ به‌طوری که ۲۹۰ بیمارستان در این چرخه فعال شده و رشد ۱۰۵ درصدی در این بخش به ثبت رسیده است.

در مجموع، توسعه زیرساخت‌های نظام سلامت را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت افزایش ظرفیت خدمات درمانی، کاهش فاصله دسترسی میان مناطق مختلف کشور و ارتقای کیفیت ارائه خدمات سلامت ارزیابی کرد.

فصل ششم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه تولید و صنعت

۱) جهش شرکت‌های دانش‌بنیان

رشد و گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان در دولت سیزدهم به عنوان یکی از تحولات ساختاری در اقتصاد دانش‌محور کشور قابل ارزیابی است؛ تحولی که با هدف تقویت پیوند میان علم و تولید و تبدیل دانش به ثروت ملی دنبال شد.

در این دوره، زیست‌بوم فناوری و نوآوری کشور با شتاب بیشتری توسعه یافت و تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان از حدود ۶۶۳۲ واحد به بیش از ۹۵۹۹ واحد افزایش پیدا کرد. این رشد کمّی، همراه با تقویت حمایت‌های نهادی و تسهیل فرآیندهای مرتبط با فعالیت‌های فناورانه، زمینه حضور گسترده‌تر بخش خصوصی در حوزه‌های پیشرفته را فراهم ساخت.

همزمان با افزایش تعداد این شرکت‌ها، اشتغال در حوزه دانش‌بنیان نیز روندی صعودی را تجربه کرد و از حدود ۲۱۲ هزار نفر به بیش از ۳۲۸ هزار نفر رسید. این تغییر، نشان‌دهنده نقش‌آفرینی پررنگ‌تر اقتصاد دانش‌بنیان در ایجاد فرصت‌های شغلی تخصصی و پایدار در کشور است.

در کنار توسعه کمی، ارتقای جایگاه علمی و فناورانه ایران در حوزه‌هایی مانند نانو، هوش مصنوعی و سلول‌های بنیادی نیز از نتایج این روند محسوب می‌شود که بیانگر حرکت تدریجی کشور به سمت اقتصاد مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته است.

در مجموع، جهش شرکت‌های دانش‌بنیان را می‌توان نماد تقویت ظرفیت‌های علمی و فناورانه کشور و گامی در جهت کاهش وابستگی اقتصاد به منابع سنتی و خام‌فروشی ارزیابی کرد.

۲) احیای واحدهای تولیدی راکد

بازگشت واحدهای تولیدی راکد به چرخه فعالیت اقتصادی در دولت سیزدهم، به عنوان بخشی از سیاست‌های فعال‌سازی ظرفیت‌های مغفول تولید کشور دنبال شد. در سال‌های گذشته، تعدادی از واحدهای صنعتی، تولیدی و کشاورزی به دلایل مختلف از جمله مشکلات مالی، ناترازی در تأمین سرمایه در گردش و موانع اداری از مدار تولید خارج شده بودند و این امر به کاهش ظرفیت اشتغال و افت بهره‌وری در بخش تولید منجر شده بود.

در این دوره، با رویکرد احیای ظرفیت‌های موجود به‌جای تمرکز صرف بر ایجاد واحدهای جدید، برنامه‌ای برای شناسایی و فعال‌سازی واحدهای راکد در دستور کار قرار گرفت. در نتیجه این سیاست، بیش از ۱۰ هزار واحد صنعتی و تولیدی که پیش‌تر متوقف یا نیمه‌فعال بودند، مجدداً به چرخه تولید بازگشتند.

این احیا، علاوه بر افزایش سطح تولید ملی، نقش مهمی در حفظ و ایجاد اشتغال در مناطق مختلف کشور ایفا کرد و از هدررفت سرمایه‌های فیزیکی و انسانی جلوگیری به عمل آورد. همچنین فعال‌سازی این واحدها به بهبود بهره‌وری در بخش صنعت و کاهش فشار بر ایجاد زیرساخت‌های جدید تولیدی کمک کرد.

در مجموع، احیای واحدهای تولیدی راکد را می‌توان اقدامی در جهت استفاده حداکثری از ظرفیت‌های بالفعل اقتصاد کشور و تقویت بنیان‌های تولید داخلی دانست که در راستای سیاست‌های کلان حمایت از تولید دنبال شده است.

۳) رفع ممنوعیت واردات خودرو

رفع ممنوعیت واردات خودرو در دولت سیزدهم در چارچوب بازتنظیم سیاست‌های بازار خودرو و ایجاد تعادل در عرضه و تقاضا مورد توجه قرار گرفت. بازار خودرو در سال‌های پیش از این تصمیم، با محدودیت‌های جدی در واردات مواجه بود که این موضوع به کاهش رقابت، افزایش قیمت‌ها و محدود شدن حق انتخاب مصرف‌کنندگان منجر شده بود.

در این شرایط، با هدف ساماندهی بازار و افزایش تنوع در سبد عرضه، سیاست آزادسازی تدریجی واردات خودرو در دستور کار قرار گرفت. در همین راستا، پس از چند سال توقف، فرآیند ورود خودروهای خارجی به کشور از سر گرفته شد و نخستین محموله‌های وارداتی وارد چرخه بازار گردید.

این اقدام، علاوه بر ایجاد فضای رقابتی در بازار خودرو، زمینه را برای بهبود کیفیت محصولات داخلی و افزایش توجه به استانداردهای تولید فراهم کرد. همچنین ورود خودروهای اقتصادی و در ادامه خودروهای برقی، به عنوان بخشی از سیاست تنوع‌بخشی به بازار، مورد پیگیری قرار گرفت.

در مجموع، رفع ممنوعیت واردات خودرو را می‌توان اقدامی در جهت اصلاح ساختار بازار، افزایش رقابت‌پذیری و ارتقای حق انتخاب مصرف‌کننده ارزیابی کرد که در راستای بهبود کارایی صنعت خودرو کشور دنبال شده است.

٤) رشد ۲.۵ برابری تولید تجهیزات دفاعی

رشد تولید تجهیزات دفاعی در دولت سیزدهم به عنوان بخشی از تقویت توان بازدارندگی و ارتقای ظرفیت‌های صنعتی کشور در حوزه دفاعی قابل ارزیابی است. در سال‌های اخیر، با توجه به ضرورت‌های امنیتی و راهبردی، توسعه صنایع دفاعی در کنار استفاده از ظرفیت بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان در دستور کار قرار گرفت.

در این چارچوب، فرآیند طراحی، تولید و بومی‌سازی تجهیزات دفاعی با شتاب بیشتری دنبال شد و حجم تولید این تجهیزات نسبت به دوره‌های پیشین، حدود ۲.۵ برابر افزایش یافت. این رشد، حاصل هم‌افزایی میان صنایع دفاعی و شبکه‌ای از شرکت‌های فناور و تولیدکننده داخلی بوده است که نقش مهمی در ارتقای توان صنعتی این حوزه ایفا کرده‌اند.

گسترش همکاری با بخش خصوصی و افزایش مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان، از جمله عوامل مؤثر در این جهش تولیدی به شمار می‌رود. این روند موجب شد بخش قابل توجهی از نیازهای دفاعی کشور با اتکا به توان داخلی تأمین شود و وابستگی به منابع خارجی در این حوزه کاهش یابد.

در مجموع، رشد ۲.۵ برابری تولید تجهیزات دفاعی را می‌توان نتیجه رویکرد مبتنی بر خودکفایی، توسعه فناوری‌های بومی و تقویت زیرساخت‌های صنعتی در حوزه دفاعی دانست که در جهت ارتقای قدرت بازدارندگی کشور دنبال شده است.

۵) درگاه ملی مجوزهای کشور

راه‌اندازی درگاه ملی مجوزهای کشور در دولت سیزدهم، نقطه عطفی در مسیر سامان‌دهی فرآیند صدور مجوزهای کسب‌وکار و کاهش موانع اداری پیش‌روی فعالان اقتصادی به شمار می‌رود. در سال‌های گذشته، تعدد نهادهای صدور مجوز و وجود شرایط غیرشفاف و بعضاً سلیقه‌ای، موجب طولانی شدن فرآیند شروع کسب‌وکار و شکل‌گیری بسترهای رانت و امتیازهای غیررسمی شده بود.

در این دوره، با هدف یکپارچه‌سازی و شفاف‌سازی نظام مجوزدهی، «درگاه ملی مجوزهای کشور» به عنوان یک بستر متمرکز طراحی و عملیاتی شد. این سامانه امکان ثبت، پیگیری و صدور مجوزهای کسب‌وکار را به‌صورت الکترونیکی فراهم کرد و بخشی از الزامات زائد و غیرضروری در مسیر دریافت مجوزها را حذف نمود.

اجرای این طرح، ضمن کاهش نقش فرآیندهای دستی و غیرشفاف، به تسهیل ورود فعالان اقتصادی به بازار و کاهش زمان آغاز فعالیت‌های تولیدی و خدماتی کمک کرد. همچنین با استانداردسازی شرایط صدور مجوز، امکان اعمال سلیقه‌های فردی در فرآیند تصمیم‌گیری تا حد قابل توجهی کاهش یافت.

در مجموع، ایجاد درگاه ملی مجوزهای کشور را می‌توان گامی در جهت بهبود محیط کسب‌وکار، افزایش شفافیت اداری و حرکت به سمت حکمرانی هوشمند در حوزه اقتصاد ارزیابی کرد.

فصل هفتم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه تجارت بین الملل

۱) راه‌اندازی کریدور شمال-جنوب

راه‌اندازی و فعال‌سازی کریدور بین‌المللی شمال–جنوب در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست توسعه ترانزیت و تبدیل ایران به محور اتصال منطقه‌ای دنبال شد. این کریدور به عنوان یکی از مسیرهای راهبردی حمل‌ونقل بین‌المللی، نقش مهمی در اتصال بنادر جنوبی ایران به کشورهای حوزه قفقاز، روسیه و آسیای میانه ایفا می‌کند.

در این دوره، با تقویت زیرساخت‌های ریلی، جاده‌ای و بندری و همچنین افزایش هماهنگی‌های دیپلماتیک با کشورهای مسیر، زمینه بهره‌برداری عملیاتی‌تر از این کریدور فراهم شد. بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، هدف‌گذاری این مسیر در کوتاه‌مدت ترانزیت حدود ۲۰ میلیون تن کالا و در افق بلندمدت تا ۵۰ میلیون تن تعیین شده است.

در نتیجه اقدامات اجرایی صورت‌گرفته، حجم ترانزیت کالا از مسیر ایران افزایش یافته و در سال ۱۴۰۲ رکورد ۱۸.۵ میلیون تن ترانزیت به ثبت رسیده است. این روند نشان‌دهنده فعال‌تر شدن ظرفیت ژئوپلیتیکی کشور در حوزه حمل‌ونقل بین‌المللی است.

فعال‌سازی این کریدور علاوه بر افزایش درآمدهای ترانزیتی، به کاهش زمان و هزینه حمل کالا میان شمال و جنوب اوراسیا کمک کرده و جایگاه ایران را به عنوان مسیر امن و مقرون‌به‌صرفه ترانزیتی تقویت کرده است.

در مجموع، راه‌اندازی کریدور شمال–جنوب را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت ارتقای نقش ایران در ترانزیت منطقه‌ای، توسعه اقتصاد حمل‌ونقل و افزایش پیوندهای تجاری بین‌المللی ارزیابی کرد.

۲) افزایش چشمگیر ترانزیت کالا

ثبت رکورد ۱۸.۵ میلیون تن ترانزیت در سال ۱۴۰۲ را می‌توان یکی از نتایج عملی تقویت جایگاه ژئوپلیتیکی ایران در حوزه حمل‌ونقل بین‌المللی در دولت سیزدهم دانست. موقعیت جغرافیایی کشور به‌گونه‌ای است که ایران را به یکی از مسیرهای مهم اتصال شرق و غرب و شمال و جنوب در شبکه تجارت جهانی تبدیل کرده است.

در این دوره، با بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل ریلی، جاده‌ای و بندری و همچنین فعال‌سازی مسیرهای ترانزیتی بین‌المللی، حجم عبور کالا از خاک ایران روندی صعودی پیدا کرد. نتیجه این اقدامات، ثبت ترانزیت ۱۸.۵ میلیون تن کالا در سال ۱۴۰۲ بوده که به عنوان یک رکورد در سال‌های اخیر محسوب می‌شود.

افزایش ترانزیت از خاک کشور، علاوه بر ارتقای درآمدهای ارزی غیرنفتی، نشان‌دهنده افزایش اعتماد مسیرهای بین‌المللی به ایران به عنوان یک گذرگاه امن و اقتصادی است. این موضوع نقش مهمی در تقویت جایگاه ایران در زنجیره تأمین منطقه‌ای و جهانی دارد.

همچنین رشد ترانزیت دریایی به میزان ۴۹ درصد در همین دوره، بیانگر فعال‌تر شدن بنادر کشور و افزایش ظرفیت عملیاتی در حوزه حمل‌ونقل دریایی است. این روند به بهبود عملکرد لجستیکی کشور در سطح منطقه کمک کرده است.

در مجموع، ثبت رکورد ۱۸.۵ میلیون تن ترانزیت را می‌توان نتیجه سیاست‌های دولت در جهت توسعه کریدورهای بین‌المللی، تقویت زیرساخت‌های حمل‌ونقل و افزایش نقش ایران در تجارت جهانی ارزیابی کرد.

۳) افزایش صادرات غیرنفتی

صادرات غیرنفتی ایران در دولت سیزدهم با هدف کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و تقویت بنیان‌های اقتصاد مقاومتی با رشد قابل توجهی همراه شد. توسعه بازارهای هدف، تسهیل فرآیندهای تجاری و تقویت دیپلماسی اقتصادی از جمله محورهایی بود که در این دوره برای افزایش صادرات غیرنفتی مورد توجه قرار گرفت.

بر اساس آمارهای ثبت‌شده، صادرات غیرنفتی کشور در این دوره به رکورد ۵۳ میلیارد دلار رسید که بیانگر افزایش ظرفیت‌های تولیدی و صادرات‌محور اقتصاد ایران است. این رقم در شرایط تداوم محدودیت‌ها و فشارهای خارجی، نشان‌دهنده فعال‌تر شدن بخش خصوصی و بهبود عملکرد زنجیره تولید و تجارت خارجی کشور است.

افزایش صادرات غیرنفتی در این سطح، نقش مهمی در تأمین ارز مورد نیاز کشور، تقویت تراز تجاری و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد در برابر نوسانات بازار نفت داشته است. همچنین این روند به تنوع‌بخشی به سبد صادراتی کشور و حضور گسترده‌تر در بازارهای منطقه‌ای و جهانی کمک کرده است.

در کنار رشد کمی، توسعه زیرساخت‌های گمرکی، تسهیل فرآیندهای صادراتی و گسترش توافقات تجاری با کشورهای مختلف نیز در این افزایش نقش داشته است. این اقدامات زمینه رقابت‌پذیری بیشتر کالاهای ایرانی در بازارهای بین‌المللی را فراهم کرده است.

در مجموع، ثبت رکورد ۵۳ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی را می‌توان نتیجه سیاست دولت در جهت تقویت اقتصاد غیرنفتی، حمایت از تولید داخلی و توسعه حضور ایران در تجارت جهانی ارزیابی کرد.

فصل هشتم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه کشاورزی و امنیت غذایی

۱) خودکفایی در تولید گندم

روند تولید گندم در دولت سیزدهم با تمرکز بر سیاست‌های حمایتی از بخش کشاورزی و تقویت زنجیره تأمین این محصول راهبردی، به نقطه‌ای رسید که کشور بار دیگر در مسیر خودکفایی قرار گرفت. گندم به عنوان یکی از اقلام اساسی در امنیت غذایی، همواره جایگاهی ویژه در سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصادی داشته و میزان تولید آن از شاخص‌های مهم پایداری غذایی کشور محسوب می‌شود.

در این دوره، با افزایش سطح خرید تضمینی، بهبود انگیزه تولیدکنندگان و ارتقای حمایت‌های نهادی از کشاورزان، میزان تولید و تحویل گندم به دولت با رشد قابل توجهی همراه شد. به‌گونه‌ای که خرید تضمینی این محصول از حدود ۴.۵ میلیون تن به بیش از ۱۲ میلیون تن افزایش یافت و نیاز کشور به واردات در این حوزه به حداقل رسید.

این تحول، ضمن کاهش وابستگی به واردات، نقش مهمی در تقویت امنیت غذایی و مدیریت منابع ارزی کشور ایفا کرد. همچنین بهبود وضعیت تولید گندم، ثبات بیشتری در بازار کالاهای اساسی ایجاد کرده و از نوسانات قیمتی در این حوزه تا حدی جلوگیری کرده است.

در مجموع، دستیابی به خودکفایی در تولید گندم را می‌توان نتیجه سیاست‌های حمایتی هدفمند از بخش کشاورزی و تلاش برای تقویت تولید داخلی در یکی از محصولات راهبردی کشور دانست که در ارتقای امنیت غذایی ملی نقش اساسی داشته است.

۲) جهش ۶۰۰ درصدی در کشت دانه‌های روغنی

توسعه کشت دانه‌های روغنی در دولت سیزدهم با هدف کاهش وابستگی به واردات روغن خوراکی و تقویت امنیت غذایی کشور در دستور کار قرار گرفت. این محصول به عنوان یکی از اقلام راهبردی در سبد غذایی خانوار، سهم قابل توجهی در واردات کالاهای اساسی دارد و از این رو افزایش تولید داخلی آن همواره مورد توجه سیاست‌گذاران بخش کشاورزی بوده است.

در این دوره، با اجرای سیاست‌های حمایتی از کشاورزان، اصلاح الگوی کشت و افزایش جذابیت اقتصادی تولید دانه‌های روغنی، سطح زیر کشت این محصولات با جهشی چشمگیر همراه شد. بر اساس آمارهای موجود، میزان کشت دانه‌های روغنی رشد حدود ۶۰۰ درصدی را تجربه کرد که نشان‌دهنده تغییر محسوس در رویکرد تولیدی بخش کشاورزی است.

این افزایش سطح کشت، زمینه‌ساز رشد تولید داخلی روغن خام و کاهش فشار بر واردات این محصول شد. همچنین توسعه این زنجیره تولید، به ایجاد ارزش افزوده در بخش کشاورزی و تقویت درآمد کشاورزان کمک کرده است.

در مجموع، جهش در کشت دانه‌های روغنی را می‌توان نتیجه سیاست‌های هدفمند در جهت خودکفایی نسبی در محصولات استراتژیک و کاهش وابستگی به واردات در حوزه کالاهای اساسی ارزیابی کرد که در راستای تقویت امنیت غذایی کشور دنبال شده است.

۳) رشد ۷۶۰ درصدی سرمایه‌گذاری در شیلات و آبزیان

سرمایه‌گذاری در حوزه شیلات و آبزیان در دولت سیزدهم با رویکرد توسعه اقتصاد دریامحور و بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌های طبیعی کشور، با جهشی قابل توجه همراه شد. این بخش از اقتصاد کشاورزی به‌دلیل نقش آن در تأمین امنیت غذایی، ایجاد اشتغال و توسعه صادرات غیرنفتی، از جایگاه راهبردی برخوردار است.

در دولت سیزدهم، با تسهیل فرآیندهای سرمایه‌گذاری، حمایت از طرح‌های تولیدی و تقویت زیرساخت‌های پرورش و فرآوری آبزیان، میزان سرمایه‌گذاری در این بخش رشد چشمگیری را تجربه کرد. بر اساس آمارهای موجود، حجم سرمایه‌گذاری در حوزه شیلات و آبزیان حدود ۷۶۰ درصد افزایش یافت که نشان‌دهنده ورود جدی‌تر سرمایه به این حوزه و فعال شدن ظرفیت‌های مغفول آن است.

این رشد سرمایه‌گذاری، منجر به توسعه مزارع پرورش آبزیان، افزایش تولید محصولات شیلاتی و تقویت زنجیره ارزش در این بخش شده است. همچنین، بهبود زیرساخت‌های مرتبط با صید، پرورش و فرآوری، زمینه‌ساز افزایش بهره‌وری و ارتقای جایگاه این صنعت در اقتصاد ملی شده است.

در مجموع، جهش سرمایه‌گذاری در شیلات و آبزیان را می‌توان نتیجه سیاست‌های حمایتی و نگاه توسعه‌محور به ظرفیت‌های دریایی کشور دانست که در راستای تنوع‌بخشی به منابع تولید غذا و تقویت اقتصاد غیرنفتی دنبال شده است.

٤) رشد ذخایر کالاهای اساسی به ٤ ماه

افزایش ذخایر کالاهای اساسی به سطح چهارماهه در دولت سیزدهم را می‌توان در چارچوب تقویت تاب‌آوری اقتصادی و ارتقای امنیت غذایی کشور ارزیابی کرد. کالاهای اساسی همواره نقش حیاتی در ثبات معیشت عمومی و مدیریت شرایط حساس اقتصادی دارند و میزان ذخایر استراتژیک این اقلام، یکی از شاخص‌های مهم آمادگی کشور در برابر شوک‌های بیرونی محسوب می‌شود.

در این دوره، با بهبود فرآیندهای تأمین، مدیریت واردات هدفمند و افزایش هماهنگی میان دستگاه‌های اجرایی مرتبط، سطح ذخایر راهبردی کشور از وضعیت‌های پایین‌تر به حدود چهار ماه مصرف داخلی ارتقا یافت. این اقدام، امکان مدیریت پایدار بازار و جلوگیری از ایجاد تنش‌های عرضه در شرایط نوسانی را فراهم ساخت.

افزایش سطح ذخایر کالاهای اساسی، نقش مهمی در ایجاد آرامش نسبی در بازار کالاهای ضروری و کاهش نگرانی‌های عمومی نسبت به تأمین اقلام حیاتی ایفا کرده است. همچنین این سیاست، قدرت مانور دولت در مدیریت بحران‌های احتمالی و اختلالات زنجیره تأمین را به‌طور قابل توجهی افزایش داده است.

در مجموع، ارتقای ذخایر کالاهای اساسی به چهار ماه را می‌توان نتیجه سیاست‌گذاری مبتنی بر پیش‌بینی‌پذیری، مدیریت ریسک و تقویت زیرساخت‌های تأمین و توزیع کالاهای حیاتی در کشور دانست که در راستای حفظ ثبات بازار و امنیت غذایی دنبال شده است.

۵) جلوگیری از قاچاق آرد یارانه‌ای

ساماندهی نظام توزیع آرد یارانه‌ای و مقابله با قاچاق آن در دولت سیزدهم با هدف اصلاح یکی از گلوگاه‌های مهم هدررفت منابع عمومی در دستور کار قرار گرفت. آرد یارانه‌ای به عنوان یکی از نهاده‌های اساسی در زنجیره تأمین نان، در صورت نبود نظارت دقیق می‌توانست زمینه‌ساز انحراف در مصرف و ایجاد رانت‌های گسترده در شبکه توزیع شود.

در این دوره، با اجرای طرح‌های نظارتی جدید و هوشمندسازی فرآیند توزیع، از جمله تجهیز نانوایی‌ها به ابزارهای پایش و اتصال زنجیره تأمین به سامانه‌های یکپارچه، امکان رهگیری دقیق جریان آرد از مرحله تخصیص تا مصرف فراهم شد. این اقدامات موجب شد بخش قابل توجهی از مسیرهای غیررسمی و انحرافی در توزیع این کالا مسدود شود.

نتیجه این اصلاحات، کاهش چشمگیر قاچاق آرد یارانه‌ای و جلوگیری از خروج غیرقانونی منابع یارانه‌ای از چرخه مصرف واقعی بوده است. همچنین این سیاست‌ها به بهبود کارایی نظام توزیع نان و کاهش هدررفت منابع مالی دولت کمک کرده است.

در مجموع، مقابله با قاچاق آرد یارانه‌ای را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت هدفمند کردن یارانه‌ها، افزایش شفافیت در زنجیره تأمین کالاهای اساسی و صیانت از منابع عمومی کشور ارزیابی کرد.

فصل نهم:
جلوه‌های عزت آفرینی
درحوزه زیرساخت و عمران

۱) توسعه راه‌آهن

گسترش شبکه ریلی کشور در دولت سیزدهم با هدف تقویت زیرساخت‌های حمل‌ونقل و افزایش سهم ریل در جابه‌جایی بار و مسافر دنبال شد. حمل‌ونقل ریلی به عنوان یکی از ارکان حمل‌ونقل ایمن، کم‌هزینه و پایدار، نقش مهمی در کاهش فشار بر شبکه جاده‌ای و ارتقای بهره‌وری لجستیک کشور دارد.

در این دوره، با تمرکز بر تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام و اجرای طرح‌های جدید، ۴۸۱ کیلومتر خط ریلی جدید به بهره‌برداری رسید. این خطوط شامل مسیرهای مهمی در مناطق مختلف کشور بوده که بخشی از آن‌ها مناطق کمتر برخوردار را به شبکه سراسری ریلی متصل کرده است.

افزایش ظرفیت شبکه ریلی، علاوه بر بهبود دسترسی مناطق مختلف، به ارتقای کیفیت حمل‌ونقل کالا و کاهش هزینه‌های جابه‌جایی در زنجیره تأمین کمک کرده است. همچنین توسعه خطوط جدید، نقش مؤثری در افزایش ایمنی سفرهای ریلی و کاهش ترافیک جاده‌ای ایفا کرده است.

در کنار توسعه خطوط، نوسازی و تقویت ناوگان ریلی نیز در این دوره مورد توجه قرار گرفت که به بهبود کارایی و افزایش ظرفیت عملیاتی شبکه کمک کرده است.

در مجموع، بهره‌برداری از ۴۸۱ کیلومتر خط ریلی جدید را می‌توان بخشی از سیاست کلان توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل کشور دانست که در جهت تقویت اتصال منطقه‌ای، افزایش بهره‌وری اقتصادی و ارتقای عدالت در دسترسی به خدمات حمل‌ونقل دنبال شده است.

۲) توسعه شبکه گازرسانی

تأمین و توسعه زیرساخت‌های گازرسانی در دولت سیزدهم به عنوان یکی از ارکان مهم تقویت امنیت انرژی و توسعه متوازن زیرساختی کشور با جدیت دنبال شد. این سیاست با هدف افزایش پایداری شبکه انرژی، ارتقای دسترسی مناطق مختلف و حمایت از بخش تولید اجرایی گردید.

در این دوره، تولید گاز خام کشور با رشد ۶ درصدی همراه شد که نشان‌دهنده افزایش ظرفیت بهره‌برداری از منابع گازی و بهبود مدیریت تولید در این حوزه است. هم‌زمان، توسعه شبکه انتقال و توزیع نیز به‌صورت گسترده ادامه یافت.

در بخش زیرساختی، ۱۷۹۵ کیلومتر به خطوط انتقال گاز افزوده شد و شبکه گازرسانی کشور با رشد چشمگیر ۵۰ هزار کیلومتری مواجه گردید. این توسعه گسترده نقش مهمی در ارتقای پوشش سراسری انرژی و کاهش وابستگی به سوخت‌های جایگزین در مناطق مختلف کشور ایفا کرده است.

در حوزه صنعتی نیز ۳۴۴۷ واحد صنعتی عمده از گاز طبیعی بهره‌مند شدند که این موضوع به کاهش هزینه‌های تولید و افزایش بهره‌وری صنایع کمک کرده است. همچنین با اجرای طرح‌های گازرسانی، ۶۷۰۰ روستای جدید به شبکه سراسری گاز متصل شدند.

در مجموع، توسعه تولید و شبکه گازرسانی در دولت سیزدهم را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت تقویت زیرساخت‌های انرژی، افزایش عدالت در دسترسی و حمایت از تولید ملی ارزیابی کرد.

۳) تأمین آب و آبرسانی

توسعه طرح‌های آبرسانی و تأمین آب پایدار برای روستاهای کشور در دولت سیزدهم با هدف ارتقای سطح خدمات زیربنایی و کاهش محرومیت‌های زیرساختی در مناطق کمتر برخوردار دنبال شد. دسترسی به آب سالم و پایدار به عنوان یکی از اساسی‌ترین نیازهای زندگی و از مؤلفه‌های مهم سلامت عمومی، همواره در اولویت برنامه‌های توسعه‌ای کشور قرار داشته است.

در این دوره، با اجرای پروژه‌های گسترده آبرسانی، حدود ۶۰۳۴ روستا در نقاط مختلف کشور از نعمت آب پایدار و سالم برخوردار شدند. این اقدامات شامل توسعه شبکه‌های انتقال، احداث و بهسازی تأسیسات آبرسانی و تقویت زیرساخت‌های تأمین آب در مناطق کم‌برخوردار بوده است.

نتیجه این طرح‌ها، افزایش دسترسی جمعیت روستایی به آب آشامیدنی سالم و کاهش مشکلات ناشی از کمبود یا ناپایداری منابع آب در بسیاری از مناطق کشور بوده است. این امر، تأثیر مستقیمی بر بهبود شاخص‌های بهداشت عمومی، ارتقای کیفیت زندگی و کاهش مهاجرت از روستاها داشته است.

همچنین توسعه زیرساخت‌های آبرسانی، زمینه‌ساز تقویت فعالیت‌های کشاورزی و دامداری در مناطق روستایی شده و نقش مهمی در پایداری معیشت این مناطق ایفا کرده است.

در مجموع، آبرسانی به بیش از ۶۰۰۰ روستا را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت توسعه عدالت‌محور زیرساخت‌ها و تأمین خدمات اساسی برای تمامی نقاط کشور ارزیابی کرد.

٤) احداث راه های روستایی

احداث و توسعه راه‌های روستایی در دولت سیزدهم به عنوان یکی از محورهای اصلی عدالت عمرانی و کاهش محرومیت‌های زیرساختی مورد توجه ویژه قرار گرفت. این سیاست با هدف تسهیل دسترسی روستاها به مراکز شهری، بهبود حمل‌ونقل کالا و خدمات و ارتقای کیفیت زندگی روستاییان دنبال شد.

در این چارچوب، احداث ۷۴۰۰ کیلومتر راه برای روستاهای بالای ۲۰ خانوار در سراسر کشور اجرایی شد که نسبت به دوره قبل ۳۴ درصد افزایش را نشان می‌دهد. این حجم از راه‌سازی، بدون احتساب پروژه‌های بهسازی و روکش آسفالت، بیانگر تمرکز ویژه دولت بر توسعه زیرساخت‌های پایه در مناطق کمتر برخوردار است.

گسترش شبکه راه‌های روستایی نقش مهمی در کاهش فاصله مناطق محروم با مراکز اقتصادی و خدماتی کشور ایفا کرده و زمینه‌ساز تسهیل در دسترسی به خدمات درمانی، آموزشی و تجاری شده است. همچنین این اقدام به بهبود زنجیره تأمین محصولات کشاورزی و کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل در مناطق روستایی کمک کرده است.

از منظر توسعه منطقه‌ای، افزایش دسترسی جاده‌ای به روستاها موجب تقویت مهاجرت معکوس، افزایش ماندگاری جمعیت در مناطق روستایی و ارتقای شاخص‌های توسعه‌ای در این مناطق شده است.

در مجموع، احداث ۷۴۰۰ کیلومتر راه روستایی را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت تحقق عدالت عمرانی، توسعه متوازن مناطق و تقویت زیرساخت‌های حیاتی در روستاهای کشور ارزیابی کرد.

۵) احداث سدهای ملی

اجرای پروژه‌های احداث سدهای ملی در دولت سیزدهم با رویکرد مدیریت پایدار منابع آب و افزایش تاب‌آوری کشور در برابر تنش‌های آبی دنبال شد. با توجه به محدودیت‌های اقلیمی، کاهش بارندگی‌ها و ضرورت بهره‌برداری بهینه از منابع آب سطحی، توسعه زیرساخت‌های ذخیره‌سازی و تنظیم آب از اهمیت راهبردی برخوردار بوده است.

در این دوره، چندین سد مهم و ملی در نقاط مختلف کشور به بهره‌برداری رسید یا مراحل تکمیل آن‌ها تسریع شد. این سدها با هدف تنظیم جریان‌های آبی، تأمین آب شرب، پشتیبانی از بخش کشاورزی و کنترل سیلاب‌ها طراحی و اجرا شده‌اند و نقش مؤثری در مدیریت منابع آب ایفا می‌کنند.

احداث این سدها علاوه بر افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی آب کشور، به بهبود امنیت آبی در مناطق مختلف و کاهش آسیب‌پذیری در برابر خشکسالی کمک کرده است. همچنین بهره‌برداری از این زیرساخت‌ها، امکان توزیع متوازن‌تر منابع آب و پشتیبانی از توسعه منطقه‌ای را فراهم ساخته است.

در کنار کارکردهای زیربنایی، این پروژه‌ها در کنترل و مهار سیلاب‌های فصلی نیز نقش مهمی داشته و از بروز خسارات گسترده در برخی مناطق جلوگیری کرده‌اند.

در مجموع، اجرای سدهای ملی را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت مدیریت هوشمند منابع آب، افزایش پایداری محیطی و تقویت زیرساخت‌های حیاتی کشور در حوزه آب و انرژی ارزیابی کرد.

٦) احداث ٦٨٨٠ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی

احداث و توسعه شبکه بزرگراهی و راه‌های اصلی در دولت سیزدهم به عنوان یکی از محورهای مهم توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و ارتقای اتصال جغرافیایی مناطق مختلف کشور دنبال شد. این سیاست با هدف کاهش گلوگاه‌های جاده‌ای، افزایش ایمنی سفر و تسهیل جریان ترانزیت داخلی و بین‌شهری اجرایی گردید.

در این چارچوب، احداث ۶۸۸۰ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی در نقاط مختلف کشور به بهره‌برداری رسید که نقش مهمی در تبدیل مسیرهای کم‌ظرفیت و بن‌بست‌های جاده‌ای به محورهای ارتباطی استاندارد و پرظرفیت ایفا کرد. این حجم از توسعه زیرساختی، بیانگر تمرکز ویژه دولت بر تکمیل شبکه حمل‌ونقل کشور است.

گسترش بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی موجب کاهش زمان سفر، افزایش ایمنی تردد و کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل کالا و مسافر شده و به بهبود بهره‌وری اقتصادی در سطح ملی کمک کرده است. همچنین این پروژه‌ها نقش مؤثری در اتصال بهتر مراکز تولید به بازارهای مصرف ایفا کرده‌اند.

از منظر توسعه منطقه‌ای، ایجاد این زیرساخت‌ها زمینه‌ساز کاهش محرومیت ارتباطی برخی مناطق و تقویت پیوندهای اقتصادی میان استان‌ها شده است. این موضوع به افزایش یکپارچگی شبکه حمل‌ونقل کشور منجر شده است.

در مجموع، احداث ۶۸۸۰ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، افزایش ایمنی جاده‌ای و ارتقای اتصال ملی در سطح کشور ارزیابی کرد.

۷) افتتاح پروژه‌های نیمه‌تمام

تکمیل و بهره‌برداری از پروژه‌های نیمه‌تمام در دولت سیزدهم به عنوان یکی از رویکردهای اصلی در حوزه مدیریت عمرانی و استفاده بهینه از سرمایه‌های راکد ملی دنبال شد. این سیاست با هدف جلوگیری از اتلاف منابع، افزایش بهره‌وری طرح‌های عمرانی و پاسخ‌گویی به مطالبات معوق مردم اجرایی گردید.

در این چارچوب، مجموعه‌ای از پروژه‌های بزرگ و چندساله که به دلایل مختلف سال‌ها متوقف یا نیمه‌کاره مانده بودند، به مرحله بهره‌برداری رسیدند. از جمله این پروژه‌ها می‌توان به افتتاح متروی پرند پس از ۱۸ سال انتظار، بهره‌برداری از فرودگاه سقز پس از ۲۰ سال و تکمیل آزادراه شیراز—اصفهان پس از ۱۳ سال اشاره کرد.

تکمیل این طرح‌ها نقش مهمی در بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل، کاهش زمان سفر، ارتقای دسترسی مناطق مختلف کشور و افزایش کیفیت خدمات عمومی ایفا کرده است. همچنین بهره‌برداری از این پروژه‌ها به افزایش رضایت عمومی و ارتقای شاخص‌های توسعه منطقه‌ای کمک کرده است.

از منظر اقتصادی، فعال‌سازی پروژه‌های نیمه‌تمام موجب آزادسازی سرمایه‌های قفل‌شده، کاهش هزینه‌های ناشی از تأخیر در بهره‌برداری و افزایش بازدهی سرمایه‌گذاری‌های عمرانی دولت شده است.

در مجموع، افتتاح پروژه‌های نیمه‌تمام را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت تکمیل طرح‌های معطل‌مانده، ارتقای کارآمدی نظام اجرایی و تسریع در بهره‌برداری از زیرساخت‌های ملی ارزیابی کرد.

فصل دهم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه دفاعی

۱) رشد تولید و صادرات محصولات دفاعی و ارتقای توان بازدارندگی

افزایش تولید و صادرات محصولات دفاعی در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست تقویت بازدارندگی ملی و توسعه اقتدار دفاعی کشور دنبال شد. این رویکرد با هدف خودکفایی در حوزه تسلیحات راهبردی، ارتقای توان عملیاتی نیروهای مسلح و توسعه بازارهای صادراتی محصولات دفاعی اجرایی گردید.

در این دوره، تولید تسلیحات، تجهیزات و سامانه‌های دفاعی کشور با رشد ۲ برابری همراه شد که نشان‌دهنده جهش در ظرفیت‌های صنعتی و فناورانه بخش دفاعی است. این افزایش تولید، حاصل توسعه زیرساخت‌های تحقیقاتی، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان دفاعی و بومی‌سازی فناوری‌های پیشرفته نظامی بوده است.

در حوزه دستاوردهای راهبردی، طراحی و ساخت موشک‌های پیشرفته‌ای همچون «خرمشهر ۴» و «ابومهدی»، و همچنین پرتاب موفق موشک ماهواره‌بر «سیمرغ» با قابلیت تزریق همزمان ۳ ماهواره به مدار، از جمله اقدامات مهم این دوره به شمار می‌رود. همچنین دستیابی به قابلیت نقطه‌زنی موشکی و توسعه سامانه‌های پدافندی «۱۵ خرداد» و «آرمان» با امکان درگیری همزمان با چند هدف، بیانگر ارتقای سطح فناوری دفاعی کشور است.

در بخش صادرات نیز، صادرات محصولات نظامی کشور با رشد ۳ برابری مواجه شد که نشان‌دهنده افزایش توان رقابتی ایران در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی صنایع دفاعی است.

در مجموع، رشد تولید و صادرات محصولات دفاعی را می‌توان نتیجه سیاست دولت سیزدهم در جهت تقویت اقتدار بازدارنده، توسعه فناوری‌های بومی دفاعی و گسترش نقش ایران در بازارهای تسلیحاتی منطقه‌ای ارزیابی کرد.

۲) توسعه همکاری‌های دفاعی و تقویت مشارکت بخش خصوصی و دانش‌بنیان

گسترش همکاری‌های دفاعی در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست تقویت پیوند میان بخش دولتی، خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت دفاعی کشور دنبال شد. این رویکرد با هدف افزایش بهره‌وری، تسریع در بومی‌سازی فناوری‌های پیشرفته و ارتقای ظرفیت تولیدی مجموعه دفاعی کشور اجرایی گردید.

در این راستا، تعداد شرکت‌های همکار با وزارت دفاع از ۵۷۰۰ به ۷۵۰۰ شرکت افزایش یافت که بیانگر تعمیق شبکه تأمین و توسعه زنجیره تولید در حوزه دفاعی است. این گسترش همکاری‌ها نقش مهمی در افزایش تاب‌آوری صنعتی و تنوع‌بخشی به ظرفیت‌های تولیدی ایفا کرده است.

در حوزه دانش‌بنیان نیز همکاری با شرکت‌های فناور از ۸۰۰ به ۱۳۰۰ شرکت رسید که رشد ۳.۵ برابری را نشان می‌دهد. این روند بیانگر نقش فزاینده شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه فناوری‌های دفاعی و تبدیل ایده‌های نوآورانه به محصولات عملیاتی است.

همچنین ارزش ریالی همکاری با بخش خصوصی از ۳۲ همت به ۴۷ همت افزایش یافت که معادل رشد ۴.۵ برابری است. بر اساس این آمار، حدود ۶۰ درصد از عملکرد تولیدی وزارت دفاع از طریق ظرفیت بخش خصوصی تأمین شده است.

در مجموع، توسعه همکاری‌های دفاعی را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت مردمی‌سازی صنعت دفاعی، افزایش بهره‌وری تولید و تقویت نقش بخش خصوصی و دانش‌بنیان در ارتقای توان دفاعی کشور ارزیابی کرد.

فصل یازدهم
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه امنیتی- اطلاعاتی

۱) تقویت امنیت ملی و ارتقای هم‌افزایی اطلاعاتی و عملیاتی

ارتقای کارآمدی حوزه امنیتی و اطلاعاتی در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست تقویت امنیت پایدار و افزایش مشارکت اجتماعی در تأمین امنیت کشور دنبال شد. این رویکرد با هدف افزایش ارتباط میان نهادهای امنیتی و جامعه، تقویت اشراف اطلاعاتی و مقابله فعال با تهدیدات تروریستی در مناطق مختلف کشور اجرایی گردید.

در این چارچوب، گسترش رویکرد اطلاعات مردم‌پایه با افزایش ۱۰۰ درصدی ارتباط با افکار عمومی به عنوان یکی از ابزارهای تقویت امنیت اجتماعی مورد توجه قرار گرفت. این سیاست نقش مهمی در افزایش دقت اطلاعات میدانی و ارتقای سطح پیشگیری از تهدیدات امنیتی ایفا کرد.

هم‌زمان، هم‌افزایی میان دستگاه‌های امنیتی و اطلاعاتی کشور به نتایج ملموسی در مناطق شمال‌غرب و جنوب‌شرق کشور منجر شد که به کاهش تحرکات گروه‌های معاند و افزایش ثبات امنیتی در این مناطق انجامید.

در حوزه مقابله با تروریسم نیز، شبکه‌های تروریستی سازمان‌یافته شناسایی و متلاشی شدند و عوامل مرتبط با اقدامات انتحاری و انفجاری به‌طور کامل دستگیر شدند. همچنین تعدادی از عناصر وابسته به گروه تروریستی داعش که از اتباع خارجی و واردشده به کشور بودند، شناسایی و بازداشت شدند.

در مجموع، تحولات حوزه امنیتی و اطلاعاتی در دولت سیزدهم را می‌توان نتیجه تقویت رویکرد اطلاعات مردم‌پایه، افزایش هماهنگی بین‌دستگاهی و ارتقای توان مقابله با تهدیدات تروریستی و امنیتی در سطح ملی ارزیابی کرد.

۲) توسعه همکاری‌های امنیتی منطقه‌ای و تثبیت ثبات مرزی

تقویت همکاری‌های امنیتی و اطلاعاتی منطقه‌ای در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست ارتقای امنیت پایدار و مدیریت مشترک تهدیدات فراملی دنبال شد. این رویکرد با هدف کاهش ناامنی‌های مرزی، مقابله با گروه‌های تروریستی و افزایش هماهنگی با کشورهای همسایه در حوزه امنیت اجرایی گردید.

در این چارچوب، انعقاد تفاهم‌نامه امنیتی با جمهوری عراق به عنوان یکی از اقدامات مهم منطقه‌ای، نقش مؤثری در کنترل تحرکات گروه‌های معاند و برقراری آرامش نسبی در مناطق شمال‌غرب کشور ایفا کرد. این توافق زمینه‌ساز افزایش هماهنگی عملیاتی و تبادل اطلاعات در حوزه مقابله با تهدیدات مشترک شد.

همچنین گسترش همکاری با سرویس‌های امنیتی کشورهای همسایه و کشورهای مؤثر در محیط پیرامونی، به تقویت اشراف اطلاعاتی و افزایش توان مدیریت تهدیدات امنیتی در سطح منطقه‌ای کمک کرد. این همکاری‌ها در راستای مقابله با شبکه‌های تروریستی و کاهش ناامنی‌های مرزی نقش‌آفرین بوده است.

از منظر راهبردی، توسعه تعاملات امنیتی منطقه‌ای موجب ارتقای ثبات در مرزهای کشور، افزایش عمق امنیت ملی و بهبود سازوکارهای مقابله مشترک با تهدیدات فراملی شده است.

در مجموع، توسعه همکاری‌های امنیتی با کشورهای همسایه را می‌توان بخشی از سیاست دولت سیزدهم در جهت تقویت دیپلماسی امنیتی، تثبیت ثبات مرزی و ارتقای امنیت منطقه‌ای ارزیابی کرد.

فصل دوازدهم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه هسته ای، فناوری و فضایی

۱) پیشرفت‌های راهبردی در صنعت هسته‌ای و توسعه کاربردهای فناورانه

توسعه صنعت هسته‌ای در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست تقویت فناوری‌های راهبردی و گسترش کاربردهای صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای با شتاب قابل توجهی دنبال شد. این رویکرد با هدف ارتقای توان علمی و فناورانه کشور، افزایش خودکفایی و توسعه کاربردهای صنعتی و پزشکی انرژی هسته‌ای اجرایی گردید.

در این دوره، دستیابی به ۳۳۰ دستاورد دانشی، فناورانه و هسته‌ای به ثبت رسید که نشان‌دهنده رشد چشمگیر فعالیت‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای در این حوزه است. این دستاوردها طیف گسترده‌ای از فناوری‌های پیشرفته را در بر می‌گیرد و نقش مهمی در ارتقای جایگاه علمی کشور ایفا کرده است.

در حوزه زیرساخت‌های کاربردی، ۱۲ قطب پرتودهی در کشور شناسایی شد و برنامه‌ریزی برای راه‌اندازی حداقل ۳ مرکز جدید تا پایان شهریور در دستور کار قرار گرفت. این مراکز نقش مهمی در توسعه کاربردهای صنعتی، کشاورزی و بهداشتی فناوری هسته‌ای دارند.

در بخش پزشکی نیز، بهره‌برداری از ۶ محصول رادیودارویی جدید محقق شد و ۲۰ محصول دیگر در چرخه ارائه قرار گرفت. این دستاوردها نقش مهمی در ارتقای خدمات تشخیصی و درمانی، به‌ویژه در حوزه بیماری‌های خاص، ایفا می‌کند.

در مجموع، پیشرفت‌های صنعت هسته‌ای در دولت سیزدهم را می‌توان نتیجه سیاست‌های حمایتی در حوزه فناوری‌های پیشرفته، تقویت زیرساخت‌های علمی و توسعه کاربردهای عملی انرژی هسته‌ای در بخش‌های مختلف کشور ارزیابی کرد.

۲) گسترش اینترنت و فیبرنوری

گسترش اینترنت و توسعه شبکه فیبرنوری در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست‌های کلان تحول دیجیتال و ارتقای زیرساخت‌های ارتباطی کشور دنبال شد. در شرایطی که افزایش تقاضا برای خدمات دیجیتال، آموزش آنلاین و کسب‌وکارهای مبتنی بر اینترنت به‌طور قابل توجهی رشد کرده بود، تقویت زیرساخت‌های ارتباطی به یک ضرورت ملی تبدیل شده بود.

در این دوره، با اجرای پروژه‌های گسترده در حوزه فیبرنوری، حدود ۷.۵ میلیون خانوار معادل نزدیک به ۲۵ میلیون نفر تحت پوشش این فناوری قرار گرفتند. همچنین اجرای طرح ملی فیبرنوری در بیش از ۶۰۰ شهر کشور آغاز و در حدود ۳۰۰ شهر به مرحله تکمیل یا بهره‌برداری رسید.

در کنار توسعه شهری، اتصال روستاها نیز به‌صورت جدی دنبال شد؛ به‌طوری که بیش از ۷۰۰۰ روستا به شبکه اینترنت متصل شدند و در مجموع، دسترسی روستاهای بالای ۲۰ خانوار به حدود ۹۸.۵ درصد رسید. این اقدام نقش مهمی در کاهش شکاف دیجیتال میان مناطق شهری و روستایی ایفا کرده است.

همچنین توسعه زیرساخت‌های ارتباطی موجب افزایش ظرفیت شبکه انتقال به ۶۴ ترابیت و تقویت توان ارائه خدمات اینترنتی در سطح کشور شده است. این ارتقا، بستر لازم برای رشد خدمات دولت الکترونیک و اقتصاد دیجیتال را فراهم کرده است.

در مجموع، گسترش اینترنت و فیبرنوری را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت توسعه عدالت ارتباطی، افزایش دسترسی عمومی به خدمات دیجیتال و تقویت زیرساخت‌های اقتصاد دانش‌بنیان ارزیابی کرد.

۳) پیشرفت شبکه ملی اطلاعات

پیشرفت شبکه ملی اطلاعات در دولت سیزدهم به عنوان یکی از محورهای راهبردی توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور مورد توجه قرار گرفت. این شبکه با هدف ایجاد یک بستر امن، پایدار و بومی برای تبادل داده‌ها و ارائه خدمات دیجیتال، نقش مهمی در ارتقای استقلال سایبری و کاهش وابستگی به زیرساخت‌های خارجی دارد.

در ابتدای این دوره، میزان پیشرفت شبکه ملی اطلاعات حدود ۲۰ درصد برآورد می‌شد، اما در نتیجه اجرای پروژه‌های زیرساختی و توسعه‌ای، این شاخص به بیش از ۶۴ درصد افزایش یافت. این رشد قابل توجه نشان‌دهنده تسریع در تکمیل اجزای مختلف این شبکه در بخش‌های فنی، زیرساختی و خدماتی است.

توسعه شبکه ملی اطلاعات موجب بهبود کیفیت خدمات دیجیتال، افزایش سرعت دسترسی کاربران و ارتقای امنیت تبادل داده‌ها در سطح کشور شده است. همچنین این شبکه زمینه‌ساز رشد خدمات دولت الکترونیک و توسعه پلتفرم‌های داخلی در حوزه‌های مختلف ارتباطی و خدماتی بوده است.

در کنار این پیشرفت، تقویت مراکز داده داخلی و افزایش ظرفیت زیرساخت‌های ارتباطی نیز به یکپارچگی بیشتر خدمات دیجیتال در کشور کمک کرده است. این روند، نقش مهمی در حمایت از کسب‌وکارهای دیجیتال و کاهش وابستگی به سرویس‌های خارجی ایفا کرده است.

در مجموع، پیشرفت شبکه ملی اطلاعات را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت تقویت زیرساخت‌های دیجیتال بومی، افزایش تاب‌آوری ارتباطی کشور و توسعه اقتصاد دیجیتال ارزیابی کرد.

٤) پرتاب ۱۲ ماهواره و ارتقا به رتبه ۱۰ جهان

توسعه صنعت فضایی و افزایش توانمندی‌های ماهواره‌ای در دولت سیزدهم در چارچوب راهبرد تقویت اقتدار علمی و فناوری کشور دنبال شد. صنعت فضایی به عنوان یکی از حوزه‌های پیشرفته فناوری، نقش مهمی در کاربردهای ارتباطی، پایش زمین، مدیریت منابع و ارتقای امنیت اطلاعات دارد.

در این دوره، با اجرای برنامه‌های پرتاب و توسعه ماهواره‌های بومی، ۱۲ ماهواره به فضا پرتاب شد که نشان‌دهنده جهش قابل توجه در ظرفیت عملیاتی صنعت فضایی کشور است. این دستاورد در شرایطی حاصل شد که توسعه فناوری‌های پیچیده فضایی نیازمند زیرساخت‌های علمی، صنعتی و فناورانه گسترده است.

در نتیجه این روند، جایگاه ایران در حوزه فضایی نیز به‌طور محسوسی ارتقا یافت و کشور به رتبه دهم جهان در زمینه پرتاب ماهواره دست پیدا کرد. این ارتقا بیانگر رشد توانمندی‌های داخلی در طراحی، ساخت و پرتاب ماهواره و همچنین افزایش استقلال فناورانه در این حوزه است.

توسعه فعالیت‌های فضایی در این دوره، علاوه بر جنبه‌های علمی و فناوری، در کاربردهای عملی نیز اثرگذار بوده و زمینه استفاده گسترده‌تر از داده‌های ماهواره‌ای در حوزه‌های کشاورزی، محیط‌زیست، مدیریت بحران و ارتباطات را فراهم کرده است.

در مجموع، پرتاب ۱۲ ماهواره و ارتقای جایگاه ایران به رتبه دهم جهان را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت تقویت اقتدار علمی، توسعه فناوری‌های پیشرفته و تثبیت جایگاه کشور در عرصه بین‌المللی فناوری فضایی ارزیابی کرد.

۵) پیام‌رسان داخلی با ۴۵ میلیون کاربر

توسعه پیام‌رسان‌های داخلی و شکل‌گیری بسترهای بومی ارتباطی در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست تقویت اقتصاد دیجیتال و کاهش وابستگی به پلتفرم‌های خارجی دنبال شد. با گسترش استفاده از خدمات ارتباطی آنلاین در حوزه‌های اجتماعی، آموزشی و کسب‌وکار، ایجاد زیرساخت‌های امن و پایدار داخلی به یک ضرورت راهبردی تبدیل شده بود.

در این مسیر، پیام‌رسان‌های داخلی با حمایت‌های زیرساختی و سیاست‌گذاری دولت توانستند به رشد قابل توجهی در سطح کاربران دست یابند. بر اساس آمارهای موجود، یکی از پیام‌رسان‌های داخلی به بیش از ۴۵ میلیون کاربر فعال رسید که نشان‌دهنده پذیرش گسترده این بستر در میان کاربران ایرانی است.

این رشد کاربری، بیانگر افزایش اعتماد عمومی به خدمات بومی و ارتقای کیفیت فنی و عملکردی این پلتفرم‌ها در مقایسه با دوره‌های گذشته است. توسعه این پیام‌رسان‌ها همچنین به افزایش ترافیک داخلی داده و تقویت زیرساخت‌های ارتباطی کشور کمک کرده است.

از منظر کلان، گسترش پیام‌رسان‌های داخلی نقش مهمی در حفظ داده‌های کاربران در داخل کشور، افزایش امنیت اطلاعات و کاهش وابستگی به سرویس‌های خارجی ایفا کرده است. همچنین این روند زمینه‌ساز توسعه خدمات جانبی و اکوسیستم‌های دیجیتال بومی در حوزه‌های مختلف شده است.

در مجموع، رسیدن پیام‌رسان‌های داخلی به ۴۵ میلیون کاربر را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت توسعه زیست‌بوم دیجیتال بومی، ارتقای امنیت ارتباطی و تقویت استقلال فناوری کشور ارزیابی کرد.

فصل سیزدهم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه علمی و پژوهشی

۱) ارتقای جایگاه جهانی ایران در علم، نانو، هوش مصنوعی و سلول‌های بنیادی

ارتقای جایگاه علمی جمهوری اسلامی ایران در دولت سیزدهم در حوزه‌های راهبردی از جمله نانو، هوش مصنوعی و سلول‌های بنیادی در چارچوب سیاست کلان تقویت مرجعیت علمی و توسعه اقتصاد دانش‌بنیان دنبال شد. در این دوره، با تداوم حمایت از فعالیت‌های پژوهشی و تقویت زیرساخت‌های علمی، ایران توانست ضمن حفظ و ارتقای جایگاه خود در رتبه‌بندی‌های جهانی، در برخی شاخص‌های علمی نیز رشد قابل توجهی را تجربه کند.

در حوزه هوش مصنوعی نیز با توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و افزایش فعالیت‌های تحقیقاتی، روند رشد علمی و کاربردی این فناوری در کشور شتاب بیشتری گرفت که نتیجه آن افزایش تولید مقالات علمی، ثبت دستاوردهای فناورانه و ارتقای حضور ایران در عرصه‌های بین‌المللی علمی بوده است. در کنار این تحولات کیفی، شاخص‌های کمی علم و نشر علمی نیز رشد محسوسی را نشان می‌دهد؛ به‌گونه‌ای که صعود ۵۳ واحدی نشریات علمی ایران در دو پایگاه بین‌المللی، افزایش تعداد دانشگاه‌های ایرانی به ۱۱ دانشگاه در رتبه‌بندی تایمز، افزایش ۶ واحدی نشریات در Web of Science و رشد ۴۳ واحدی نشریات در Scopus در بازه دوساله به ثبت رسیده است.

همچنین تقویت پیوند میان دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و شرکت‌های دانش‌بنیان، نقش مهمی در تبدیل دستاوردهای علمی به محصولات و خدمات کاربردی در صنعت و جامعه داشته و به افزایش اثرگذاری علمی کشور در حوزه‌های عملی منجر شده است.

در مجموع، ارتقای جایگاه جهانی ایران در علم، نانو، هوش مصنوعی و سلول‌های بنیادی را می‌توان حاصل سیاست‌های مستمر در جهت توسعه علمی، حمایت از نخبگان و تقویت زیرساخت‌های پژوهشی کشور در دولت سیزدهم ارزیابی کرد.

۲) رشد شرکت‌های دانش‌بنیان

رشد شرکت‌های دانش‌بنیان در دولت سیزدهم به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه اقتصاد مبتنی بر علم و فناوری مورد توجه ویژه قرار گرفت. این شرکت‌ها نقش کلیدی در تبدیل دانش به محصول، ایجاد اشتغال تخصصی و کاهش وابستگی به واردات در حوزه‌های فناورانه دارند.

در این دوره، تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان از ۶۶۳۲ واحد به ۹۵۹۹ واحد افزایش یافت که بیانگر رشد قابل توجه زیست‌بوم نوآوری کشور است. این افزایش، نتیجه مجموعه‌ای از سیاست‌های حمایتی از جمله تسهیل فرآیندهای ثبت، توسعه صندوق‌های حمایتی و گسترش بازار محصولات دانش‌بنیان بوده است.

افزایش تعداد این شرکت‌ها موجب گسترش فعالیت‌های فناورانه در حوزه‌های مختلف صنعتی، پزشکی، کشاورزی و فناوری اطلاعات شده و نقش مهمی در ارتقای توان تولید داخلی ایفا کرده است. همچنین این روند به ایجاد فرصت‌های شغلی تخصصی و افزایش اشتغال نخبگان کمک کرده است.

در کنار رشد کمی، کیفیت فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان نیز ارتقا یافته و سهم آن‌ها در تولید محصولات پیشرفته و صادرات فناوری افزایش پیدا کرده است. این موضوع نشان‌دهنده حرکت تدریجی اقتصاد کشور به سمت اقتصاد دانش‌محور است.

در مجموع، افزایش شرکت‌های دانش‌بنیان از ۶۶۳۲ به ۹۵۹۹ واحد را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت توسعه اقتصاد دانش‌بنیان، تقویت نوآوری و افزایش نقش علم و فناوری در رشد اقتصادی کشور ارزیابی کرد.

۳) افزایش اشتغال دانش‌بنیان

افزایش اشتغال در شرکت‌های دانش‌بنیان در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و حمایت از زیست‌بوم نوآوری کشور دنبال شد. این بخش از اقتصاد به‌دلیل ماهیت فناورانه خود، نقش مهمی در ایجاد اشتغال پایدار و تخصصی برای نیروهای تحصیل‌کرده و نخبگان دارد.

در این دوره، تعداد شاغلان در شرکت‌های دانش‌بنیان از ۲۱۲ هزار نفر به ۳۲۸ هزار نفر افزایش یافت که نشان‌دهنده رشد قابل توجه ظرفیت اشتغال‌زایی در این بخش است. این افزایش، حاصل گسترش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان، توسعه فعالیت‌های فناورانه و حمایت از تجاری‌سازی ایده‌های نوآورانه بوده است.

رشد اشتغال در این حوزه موجب جذب بخش قابل توجهی از نیروی انسانی متخصص به بازار کار دانش‌بنیان شده و به کاهش مهاجرت نخبگان و تقویت ماندگاری سرمایه انسانی در کشور کمک کرده است. همچنین این روند نقش مهمی در افزایش تولید محصولات پیشرفته و ارتقای بهره‌وری اقتصادی داشته است.

افزایش اشتغال دانش‌بنیان علاوه بر آثار اقتصادی، به تقویت پیوند میان دانشگاه و صنعت و تبدیل دانش به ارزش افزوده در اقتصاد ملی منجر شده است. این موضوع یکی از شاخص‌های مهم حرکت به سمت اقتصاد مبتنی بر علم و فناوری محسوب می‌شود.

در مجموع، افزایش اشتغال دانش‌بنیان از ۲۱۲ به ۳۲۸ هزار نفر را می‌توان نتیجه سیاست‌های دولت در جهت توسعه شرکت‌های فناور، حمایت از نخبگان و گسترش اقتصاد دانش‌محور ارزیابی کرد.

فصل چهاردهم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه مسکن

۱) نهضت ملی مسکن

آغاز نهضت ملی مسکن در دولت سیزدهم را می‌توان یکی از برنامه‌های گسترده در حوزه تأمین مسکن و پاسخ به نیاز انباشته خانوارها در این بخش ارزیابی کرد.

مسکن به عنوان یکی از اصلی‌ترین نیازهای معیشتی، همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در ثبات اجتماعی و اقتصادی کشور داشته و کمبود عرضه در سال‌های گذشته به افزایش فشار قیمتی در این بازار منجر شده بود.

در این چارچوب، دولت سیزدهم با تعریف طرح نهضت ملی مسکن، اجرای ساخت گسترده واحدهای مسکونی را در سطح کشور در دستور کار قرار داد. بر اساس این برنامه، عملیات ساخت حدود ۲.۶ میلیون واحد مسکونی آغاز شد که بخش قابل توجهی از آن در قالب پروژه‌های شهری و روستایی و با مشارکت بخش‌های مختلف اجرایی دنبال می‌شود.

این طرح با هدف افزایش عرضه مسکن، ساماندهی بازار و تسهیل دسترسی اقشار مختلف به مسکن مناسب طراحی شده و تلاش دارد از طریق افزایش تولید، فشار تقاضا در بازار را کاهش دهد. همچنین اجرای این برنامه، به فعال‌سازی بخش قابل توجهی از ظرفیت‌های فنی، مهندسی و ساختمانی کشور کمک کرده است.

در مجموع، آغاز نهضت ملی مسکن را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت افزایش تولید مسکن، بهبود دسترسی به سرپناه و تنظیم بازار مسکن در کشور دانست.

۲) تکمیل مسکن مهر

پروژه مسکن مهر که از طرح‌های بزرگ تأمین مسکن در کشور به شمار می‌رود، در سال‌های گذشته با وجود پیشرفت‌های قابل توجه، در برخی واحدها و زیرساخت‌های خدماتی با ناتمام‌ماندن یا تأخیر در تکمیل مواجه بود. همین موضوع موجب شده بود بخشی از ظرفیت‌های این طرح در خدمت کامل متقاضیان قرار نگیرد.

در دولت سیزدهم، تکمیل واحدهای باقی‌مانده مسکن مهر به عنوان یکی از اولویت‌های حوزه مسکن مورد توجه قرار گرفت و اقدامات اجرایی برای تحویل واحدهای نیمه‌تمام و رفع مشکلات زیرساختی آن‌ها تسریع شد. این روند شامل تکمیل خدمات زیربنایی، آماده‌سازی نهایی واحدها و رفع موانع اجرایی در پروژه‌های مختلف در سراسر کشور بوده است.

با پیشبرد این فرآیند، بخش قابل توجهی از واحدهای باقی‌مانده وارد مرحله بهره‌برداری شد و در اختیار متقاضیان قرار گرفت. این اقدام، ضمن جلوگیری از اتلاف سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در سال‌های گذشته، به افزایش رضایت متقاضیان و بهره‌برداری مؤثرتر از طرح‌های مسکن انجامید.

در مجموع، تکمیل پروژه مسکن مهر را می‌توان اقدامی در راستای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ملی و بهره‌برداری حداکثری از زیرساخت‌های موجود در حوزه تأمین مسکن ارزیابی کرد که در کنار سایر برنامه‌های مسکنی دولت دنبال شده است.

۳) واگذاری زمین طبق قانون جوانی جمعیت

واگذاری زمین در چارچوب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در دولت سیزدهم با هدف پشتیبانی از سیاست‌های جمعیتی کشور و تسهیل تأمین مسکن برای خانوارهای مشمول اجرا شد. این قانون با رویکرد تقویت بنیان خانواده و ایجاد مشوق‌های مؤثر برای فرزندآوری، بخشی از سیاست‌های کلان جمعیتی کشور را دنبال می‌کند.

در این چارچوب، دولت موظف به تأمین و واگذاری زمین به خانوارهای مشمول قانون شد و اجرای این تکلیف در قالب برنامه‌های اجرایی وزارت راه و شهرسازی در دستور کار قرار گرفت. بر اساس این سیاست، زمین‌های قابل واگذاری در مناطق مختلف کشور شناسایی و فرآیند تخصیص آن‌ها به متقاضیان واجد شرایط آغاز شد.

این اقدام، علاوه بر حمایت مستقیم از خانوارها، زمینه‌ساز کاهش هزینه‌های اولیه تأمین مسکن و تسهیل ورود اقشار هدف به فرآیند خانه‌دار شدن شده است. همچنین واگذاری زمین در قالب این قانون، نقش مهمی در تقویت سیاست‌های تشویقی فرزندآوری و حمایت از ساختار خانواده ایفا می‌کند.

در مجموع، اجرای قانون جوانی جمعیت در بخش واگذاری زمین را می‌توان بخشی از رویکرد دولت در جهت پیوند سیاست‌های مسکن با سیاست‌های جمعیتی و تقویت بنیان‌های اجتماعی کشور ارزیابی کرد.

٤) کاهش تورم مسکن

روند تغییرات بازار مسکن در دولت سیزدهم با کاهش محسوس نرخ تورم این بخش همراه شد؛ موضوعی که در بستر سیاست‌های تنظیمی و افزایش عرضه در بازار مسکن قابل تحلیل است. بازار مسکن در سال‌های پیش از این دوره با جهش‌های قیمتی شدید و نوسانات قابل توجه مواجه بود که فشار سنگینی بر توان خرید خانوارها وارد کرده بود.

در این دوره، با مجموعه‌ای از اقدامات در حوزه افزایش عرضه زمین و مسکن، تسهیل ساخت‌وساز و فعال‌سازی پروژه‌های نیمه‌تمام، تلاش شد سمت عرضه در بازار تقویت شود. این رویکرد در کنار سایر سیاست‌های اقتصادی، به کاهش تدریجی شتاب رشد قیمت‌ها در بازار مسکن منجر شد.

بر اساس آمارهای موجود، نرخ تورم نقطه‌ای مسکن که در مقاطعی به سطوح بسیار بالا رسیده بود، با روندی کاهشی به حدود ۲۲.۹ درصد کاهش یافت. این تغییر، نشان‌دهنده تعدیل نسبی در فشارهای قیمتی و حرکت بازار به سمت ثبات بیشتر است.

همچنین در برخی دوره‌های زمانی، به‌ویژه در کلان‌شهرها، روند رشد قیمت مسکن به سطوح تک‌رقمی نیز نزدیک شد که بیانگر اثرگذاری سیاست‌های کنترلی و عرضه‌محور در این بازار است.

در مجموع، کاهش تورم مسکن را می‌توان نتیجه مجموعه اقدامات هم‌زمان در حوزه افزایش تولید، مدیریت تقاضا و ساماندهی بازار دانست که در جهت ایجاد ثبات نسبی در یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور دنبال شده است.

فصل پانزدهم:
جلوه‌های عزت آفرینی
در حوزه رفاه اجتماعی و کارکری

۱) افزایش ۱۷۰ درصدی حداقل دستمزد کارگران

افزایش حداقل دستمزد کارگران در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست‌های حمایتی از معیشت نیروی کار و تقویت قدرت خرید اقشار حقوق‌بگیر دنبال شد. در شرایطی که اقتصاد کشور با فشارهای تورمی و افزایش هزینه‌های زندگی مواجه بود، تنظیم سیاست‌های مزدی به عنوان یکی از ابزارهای مهم در کاهش آثار این فشارها مورد توجه قرار گرفت.

در این دوره، حداقل دستمزد کارگران طی سه سال با رشد قابل توجهی معادل ۱۷۰ درصد افزایش یافت. این افزایش در چند مرحله و با هدف نزدیک‌تر کردن سطح دستمزدها به هزینه‌های واقعی زندگی و ترمیم بخشی از عقب‌ماندگی‌های مزدی سال‌های گذشته انجام شد.

اجرای این سیاست، نقش مهمی در بهبود نسبی قدرت خرید کارگران و تقویت انگیزه نیروی کار در بخش‌های مختلف اقتصادی ایفا کرده است. همچنین این افزایش دستمزدها با هدف حمایت از معیشت خانوارهای کارگری، در کنار سایر سیاست‌های رفاهی دولت دنبال شد.

در عین حال، سیاست افزایش حقوق با تلاش برای حفظ تعادل در بازار کار و جلوگیری از فشار غیرقابل تحمل بر واحدهای تولیدی همراه بوده و در قالب گفت‌وگو و توافق میان شرکای اجتماعی در شورای عالی کار به اجرا درآمده است.

در مجموع، افزایش ۱۷۰ درصدی حداقل دستمزد کارگران را می‌توان بخشی از رویکرد دولت در جهت حمایت از معیشت نیروی کار، تقویت عدالت اجتماعی و بهبود وضعیت اقتصادی اقشار حقوق‌بگیر ارزیابی کرد.

۲) اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی

اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی در دولت سیزدهم با هدف هدفمندتر کردن حمایت‌های معیشتی و تضمین دسترسی اقشار مختلف جامعه به کالاهای اساسی دنبال شد. این طرح در شرایطی اجرا شد که افزایش هزینه‌های زندگی و نوسانات قیمتی در بازار کالاهای اساسی، ضرورت ایجاد یک سازوکار پایدار برای حمایت غیرنقدی از خانوارها را برجسته کرده بود.

در این چارچوب، کالابرگ الکترونیکی به عنوان ابزاری برای تخصیص یارانه به شکل مستقیم به سبد مشخصی از کالاهای ضروری طراحی و عملیاتی شد. بر اساس این سازوکار، امکان خرید کالاهای اساسی با نرخ‌های حمایتی برای خانوارهای مشمول فراهم گردید و بخش قابل توجهی از جمعیت کشور تحت پوشش این طرح قرار گرفت.

اجرای این سیاست، نقش مهمی در مدیریت بهتر منابع حمایتی دولت و کاهش اثرات تورمی یارانه‌های نقدی بر بازار کالاهای اساسی داشته است. همچنین این طرح به تثبیت نسبی قیمت برخی اقلام ضروری و افزایش اطمینان خانوارها نسبت به تأمین نیازهای پایه کمک کرده است.

کالابرگ الکترونیکی همچنین زمینه‌ساز افزایش شفافیت در تخصیص یارانه‌ها و کاهش انحراف منابع حمایتی شده و امکان نظارت دقیق‌تر بر مصرف یارانه‌ها را فراهم ساخته است.

در مجموع، اجرای کالابرگ الکترونیکی را می‌توان بخشی از سیاست کلان دولت در جهت اصلاح نظام یارانه‌ای، حمایت هدفمند از معیشت خانوارها و تقویت امنیت غذایی اقشار مختلف جامعه ارزیابی کرد.

۳) افزایش بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی

افزایش بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی در دولت سیزدهم در چارچوب سیاست‌های توسعه پوشش بیمه‌ای و گسترش چتر حمایتی نظام رفاه اجتماعی دنبال شد. در سال‌های گذشته، بخشی از نیروی کار کشور به دلایل مختلف از جمله اشتغال غیررسمی یا محدودیت‌های ساختاری بازار کار، از پوشش بیمه‌ای پایدار برخوردار نبودند.

در این دوره، با اجرای سیاست‌های فعال در حوزه اشتغال و بیمه‌پذیری، بیش از ۱.۲ میلیون نفر بیمه‌شده جدید به سازمان تأمین اجتماعی اضافه شدند. این افزایش نشان‌دهنده گسترش دامنه پوشش بیمه‌ای و حرکت به سمت رسمی‌تر شدن بازار کار در کشور است.

افزایش تعداد بیمه‌شدگان، نقش مهمی در تقویت منابع پایدار صندوق‌های بیمه‌ای و ارتقای توان مالی نظام تأمین اجتماعی ایفا کرده است. همچنین این روند موجب افزایش امنیت شغلی نیروی کار و بهره‌مندی گسترده‌تر کارگران و شاغلان از خدمات درمانی، بازنشستگی و حمایت‌های بیمه‌ای شده است.

از منظر کلان، گسترش پوشش بیمه‌ای به بهبود شاخص‌های رفاه اجتماعی و کاهش آسیب‌پذیری اقتصادی خانوارها کمک کرده و زمینه‌ساز تقویت عدالت اجتماعی در سطح جامعه شده است.

در مجموع، افزایش ۱.۲ میلیون بیمه‌شده جدید در سازمان تأمین اجتماعی را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت توسعه نظام بیمه‌ای، رسمی‌سازی اشتغال و تقویت امنیت اجتماعی نیروی کار ارزیابی کرد.

٤) حمایت از تعاونی‌های مرزنشین

حمایت از تعاونی‌های مرزنشین در دولت سیزدهم در راستای تقویت معیشت ساکنان مناطق مرزی و ارتقای نقش اقتصادی این مناطق در تجارت رسمی کشور دنبال شد. مناطق مرزی به‌دلیل موقعیت جغرافیایی خاص خود، ظرفیت قابل توجهی در توسعه مبادلات تجاری و ایجاد اشتغال پایدار دارند و تقویت تعاونی‌های فعال در این حوزه می‌تواند نقش مهمی در سامان‌دهی اقتصاد محلی ایفا کند.

در این دوره، سیاست‌های حمایتی با هدف تقویت فعالیت تعاونی‌های مرزنشین، تسهیل دسترسی آنان به بازارهای رسمی و افزایش سهم این تعاونی‌ها در مبادلات تجاری اجرا شد. این اقدامات با رویکرد کاهش وابستگی به فعالیت‌های غیررسمی و تقویت اقتصاد قانونی در مناطق مرزی طراحی و پیگیری شد.

اجرای این سیاست‌ها، به بهبود وضعیت معیشتی مرزنشینان و ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار در این مناطق کمک کرده است. همچنین تقویت تعاونی‌های مرزی، نقش مهمی در افزایش حجم مبادلات رسمی، کاهش قاچاق کالا و ارتقای امنیت اقتصادی در نواحی مرزی کشور داشته است.

از منظر توسعه‌ای نیز، حمایت از این تعاونی‌ها زمینه‌ساز فعال‌تر شدن اقتصاد محلی و افزایش مشارکت جوامع مرزی در فرآیندهای اقتصادی کشور شده است.

در مجموع، حمایت از تعاونی‌های مرزنشین را می‌توان بخشی از سیاست دولت در جهت توسعه متوازن مناطق مرزی، تقویت اقتصاد مردمی و افزایش نقش این مناطق در اقتصاد ملی ارزیابی کرد.

